

ВИСНОВКИ
експертної комісії Міністерства освіти і науки України
про підсумки проведення акредитаційної експертизи
підготовки фахівців СВО «Магістр» зі спеціальності 8.03040101
«Правознавство» у Сумському національному аграрному університеті

Відповідно до Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 року № 978 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1124 (1124-2011-п) від 31.10.2011 (із змінами відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13 червня 2012 року за № 689 «Про затвердження Державних вимог до акредитації напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу»), зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 4 липня 2012 року за № 1108/2142, Постановою Кабінету Міністрів України від 27 травня 2014 року № 507 «Про внесення змін до Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах» та згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 35л від 19.01.2015 року у Сумському національному аграрному університеті безпосередньо експертною комісією у складі:

голова комісії: Максакова Руслана Миколаївна – завідувач кафедри конституційного, адміністративного та трудового права Запорізького національного технічного університету, доктор юридичних наук, професор

член комісії: Курило Володимир Іванович – завідувач кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів та природокористування України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України

у період з 19 по 21 грудня 2016 року розглянуто матеріали, подані на експертизу Сумським національним аграрним університетом та проведено на місці перевірку відповідності державним акредитаційним вимогам стану кадрового, навчально-методичного, матеріального та організаційного забезпечення підготовки фахівців СВО «Магістр» зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство».

Висновки підготовлені на підставі аналізу:

- матеріалів акредитаційної справи СВО «Магістр» зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство», поданої університетом;
- відповідності встановленим законодавством вимогам щодо навчально-методичного, кадрового, матеріально-технічного забезпечення спеціальності;
- фактичного стану навчальних приміщень, кабінетів та лабораторій;

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

- навчально-методичного забезпечення навчального процесу та організації навчальної, методичної, виховної і профорієнтаційної роботи;
- контрольних замірів знань студентів за ККР з дисциплін циклів професійної, гуманітарної, соціально-економічної та практичної підготовки;
- звітів про проходження виробничої та переддипломної практик.

За результатами проведеної роботи експертна комісія встановила наступне:

1. Загальна характеристика Сумського національного аграрного університету, юридичного факультету та спеціальності 8.03040101 «Правознавство»

Сумський національний аграрний університет розпочав свою діяльність як філіал Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва, який було засновано у 1977 році наказом Міністерства сільського господарства СРСР за №95.

У 1990 році наказом № 24 Державної комісії Ради Міністрів СРСР по продовольству та закупівлях на базі Сумського філіалу Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва було створено Сумський сільськогосподарський інститут.

У 1997 році на виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 року за №744 на базі Сумського сільськогосподарського інституту створено Сумський державний аграрний університет, заснований на державній формі власності та підпорядкований Міністерству аграрної політики України.

Указом Президента України від 7 серпня 2001 року № 591/2001 присвоєно статус національного. Місцезнаходження університету: 40021, м. Суми, вул. Г. Кондратьєва, 160. Телефон (0542) 787-456 Факс (0542) 787-478 E-mail: admin@sau.sumy.ua.

Сумський національний аграрний університет має в наявності оригінали наступних засновницьких документів, зокрема:

- Статут Сумського національного аграрного університету № 750-37-03/2006 від 15 березня 2006 року, зареєстрований у департаменті правової та законопроектної роботи Міністерства аграрної політики України;
- Зміни до Статуту Сумського національного аграрного університету, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України № 786 від 27 листопада 2008 року;
- довідка АА № 737612 про включення до єдиного державного реєстру підприємств та організацій України від 26.11.2012 року (ідентифікаційний код 04718013);

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

- ліцензія (серія АЕ №636493 від 19.06.2015 р.), Акт узгодження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за ступеннями бакалавра, спеціаліста, магістра та ліцензованого обсягу Сумського НАУ затверджений Наказом МОН України від 06.11.2015 № 1151;

- паспорт санітарно-технічного стану приміщень, які використовуються при провадженні освітньої діяльності, з висновком санітарно-гігієнічної експертизи Сумської міської санітарно-епідемічної станції про відповідність санітарно-технічного стану приміщень санітарним нормам і правилам, правилам техніки безпеки, і можливість провадження навчального процесу в них.

З 2005 року університет очолює доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України **Ладика Володимир Іванович**. Освіта вища, у 1984 році закінчив Сумський філіал Харківського сільськогосподарського університету ім. В.В. Докучаєва за спеціальністю «Зоотехнія» (диплом ІВ-1 № 214614 від 23.03.1984 р.). У 1990 році захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 06.02.01 – розведення, селекція і відтворення сільськогосподарських тварин (диплом СХ № 012872). Доцент кафедри технології виробництва молока і яловичини (диплом ДЦ № 003038). У 2000 році захистив докторську дисертацію за спеціальністю 06.02.01 – розведення та селекція тварин (диплом ДД № 001344). У 2009 році Ладика В.І. - професор кафедри спеціальної зоотехнії (диплом ПР №002351). У 2002 році Українська академія аграрних наук обрала Ладику В.І. членом-кореспондентом зі спеціальності 06.02.01 – розведення, селекція і відтворення тварин. У 2010 році Ладика В.І. – академік Національної академії аграрних наук України (диплом А №0121).

Сумський національний аграрний університет проводить навчання за 24 спеціальностями за II, III, IV рівнями акредитації.

Висновок: комісією підтверджується наявність і достовірність нормативних документів, що забезпечують правові основи діяльності Сумського національного аграрного університету та юридичного факультету і відповідають акредитаційним вимогам з підготовки фахівців СВО «Магістр» спеціальності 8.03040101 «Правознавство».

2. Можливості Сумського національного аграрного університету щодо надання освітніх послуг СВО «Магістр» спеціальності 8.03040101 «Правознавство»

2.1. Формування контингенту магістрів

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Загальний контингент університету на 01.10.2016 року становить 7198 студентів, в тому числі: за денною формою навчання 4084, в т.ч., 162 особи іноземці та заочною формою навчання 3114, в т.ч., 106 особи іноземці.

Структурними підрозділами університету є 5 коледжів та інститут, що дозволяє реалізувати систему ступеневої освіти.

Усі спеціальності організаційно об'єднані у 8 факультетів денного та заочного навчання, інститут післядипломної освіти та дорадництва, відділення довузівської підготовки, профорієнтації та маркетингу.

Розвиваються різноманітні форми інтеграції з вищими навчальними закладами I-II рівня акредитації та ліцеями області. Кращі їх випускники отримують право продовжити навчання за скороченим терміном у Сумському національному аграрному університеті.

Для покращення підготовки випускників шкіл до вступу в Сумському національному аграрному університеті працюють шестимісячні і річні підготовчі курси, до роботи в яких залучені провідні викладачі кафедр юридичного факультету.

Значна увага педагогічного колективу приділяється формуванню контингенту студентів. З цією метою на факультеті розроблено Стратегію профорієнтаційної роботи, відповідно до якої проводяться відповідні заходи, організатором яких є деканат та завідувачі кафедрами. Результатом профорієнтаційної роботи є стабільний конкурс абітурієнтів, що складає понад 10 заяв на місця бюджетного фінансування.

За період свого існування СНАУ підготував близько 40 тисяч фахівців, багато з яких стали керівниками і провідними спеціалістами підприємств України, інших країн СНД, країн далекого зарубіжжя. Головні підприємства та організації загальноукраїнського значення, Сумської області (ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД», Компанія «Укрлендфармінг», ПАТ «Миронівський хлібопродукт», Компанія NSH (ТОВ «ВорожбаЛатІнвест»), холдинг «Промінь Агро», ДП «Мілкланд-Україна», Індустріальна Молочна Компанія, ТОВ «Глобіно», ПАТ «Технологія», ТОВ «Вітчизна», Торговий дім «Nicmas», ТОВ «Завод Кобзаренка», ТОВ «Юпітер 9 Агросервіс» та інші) на 20-80% укомплектовані фахівцями – випускниками університету.

За угодою з Сумським інститутом артилерії університет надає можливість студентам всіх спеціальностей пройти навчання на військовій кафедрі цього інституту і отримати звання офіцера запасу.

Пріоритетним напрямком діяльності Сумського національного аграрного університету є вивчення та запровадження провідного досвіду найкращих університетів США та Європи, стажування в них викладачів, проходження практики студентами. Змістовні та результативні стосунки склалися з навчальними закладами Німеччини, Англії, Ірландії, Данії, Франції, Польщі, Нідерландів. Налагоджені прямі зв'язки з університетом землеробства (ВOKU) Австрії, спільно з Вищою школою «Ваєнітефан» відкрито навчальний магістерський курс «Аграрний менеджмент», навчання на якому здійснюється

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

за міжнародно визнаними планами та програмами і дає можливість паралельно отримати диплом магістра Німеччини «Master of Business Administration» (навчання українською та німецькою мовами). Співпраця з університетами таких штатів США, як Мінесота, Огайо, Вісконсин, Каліфорнія дозволяє студентам проходити піврічну чи річну практику в фермерських та інших господарствах аграрного профілю. Міжнародна співпраця за спільними проектами дозволяє студентам та викладачам підвищити мовний та професійний рівні в умовах високотехнологічного аграрного виробництва та розповсюджувати набутий досвід в Україні.

Показники формування контингенту магістрів спеціальності 8.03040101 «Правознавство» денної форми навчання СНАУ представлені у таблиці 1

Таблиця 1

**Показники формування контингенту студентів
освітнього ступеню «Магістр» зі спеціальності 8.03040101
«Правознавство» у Сумському національному аграрному університеті**

№ п/п	Показник		2013	2014	2015	2016
1.	Ліцензований обсяг підготовки	Денна форма Навчання	-	-	30	30
2.	Прийнято на навчання осіб	За державним замовленням	-	-	2	3
		За укладеними договорами	-	-	28	27
		Всього	-	-	30	30

Динаміка зміни контингенту магістрів денної форми навчання спеціальності 8.03040101 «Правознавство» денної форми навчання СНАУ представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

**Динаміка змін контингенту студентів
освітнього ступеню «Магістр» зі спеціальності 8.03040101
«Правознавство» у Сумському національному аграрному університеті**

п/п	Назва показника	Рік			
		2013	2014	2015	2016
	Всього студентів на	-	-	30	30

Голова експертної комісії

Р.М. Максакова

1	спеціальності				
2	Всього студентів на 01.10 поточного року	-	-	29	30
3	Кількість студентів, яких відраховано:	-	-	1	-
	в т.ч. - за невиконання навчального плану	-	-	-	-
	- за грубі порушення дисципліни	-	-	-	-
	- у зв'язку з переведенням до інших ВНЗ	-	-	-	-
	- інші причини	-	-	1	-
4	Кількість студентів, які зараховані на старші курси (всього):	-	-	-	-
	в т.ч. - переведених із інших ВНЗ	-	-	-	-
	- поновлених на навчання	-	-	-	-

Висновок: експертна комісія констатує: результати аналізу поданих матеріалів і безпосередня робота експертної комісії в Сумському національному аграрному університеті вказують на необхідність підготовки фахівців СВО «Магістр» спеціальності 8.03040101 «Правознавство» та відповідність державним акредитаційним вимогам.

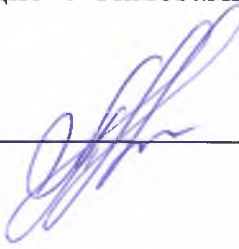
2.2. Зміст підготовки фахівців

На момент проведення ліцензування були розроблені та затверджені (Головою науково-методичної комісії, Директором департаменту вищої освіти України, Директором Інституту інноваційних технологій і змісту освіти) передбачені державними актами у сфері освіти, наступні документи:

- Освітньо-кваліфікаційна характеристика магістра;
- Освітньо-професійна програма;
- Засоби діагностики якості вищої освіти;
- Навчальними програмами дисциплін та іншими нормативними документами.

Наказом МОН України від 06. 11. 2015 №1151«Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», вищим начальним закладам запропоновано розробити та запровадити з 1-го вересня 2016 року освітні програми та навчальні плани згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту».

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Для створення тимчасової освітньої програми за відсутності методології і методичних рекомендацій використовувались положення Закону України «Про вищу освіту» (ст.9-10), інших діючих в Україні нормативно-правових актів у сфері вищої освіти та відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті.

Освітньо-професійна програма підготовки магістра права встановлює основну частину змісту навчання, засвоєння якої забезпечує формування компетенцій відповідно до вимог другого освітньо-професійного рівня вищої освіти, включає перелік навчальних дисциплін і практик, форму державної атестації здобувачів вищої освіти, термін навчання відповідно до графіку освітнього процесу.

Освітньо-професійна програма підготовки використовується для розроблення навчальних планів і програм навчальних дисциплін, створення засобів діагностики якості підготовки здобувачів вищої освіти на другому (освітньо-професійному) рівні, розроблення варіативної компоненти у підготовці магістрів з урахуванням особливостей галузі знань, інтересів здобувачів вищої освіти.

Зміст освітньо-професійної програми підготовки магістрів зі складається з наступних частин: здобуття фундаментальних знань зі спеціальності, оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, набуття практичних навичок, здобуття мовних компетенцій. Загальний обсяг освітньої складової, визначеної для підготовки магістрів, становить 2700 годин (90,0 кредитів ЄКТС), з нормативним терміном навчання 1,5 роки на базі першого бакалаврського рівня вищої освіти.

У загальний обсяг освітньої складової включено затрати часу на усі види і форми освітньої роботи: лекції, семінарські й практичні заняття, самостійна робота, консультації, заліково-екзаменаційні сесії, практику.

Розподіл змісту освітньо-професійної програми підготовки магістра зі за циклами навчання представлена у таблиці 3.

Таблиця 3.

Розподіл змісту освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти у Сумському національному аграрному університеті за циклами

Цикли дисциплін	Нормативна (основна) складова кількість навчальних годин/кредитів	у тому числі:	
		Нормативні (основні) дисципліни, годин/кредитів	Вибіркові дисципліни, годин/кредитів
Соціально-гуманітарної підготовки	270/9,0 10%	270/9,0 10%	
Фундаментальної,	90/3,0	90/3,0	

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

природничо-наукової та загальноєкономічної	3%	3%	
Професійної та практичної підготовки	720/24,0 27%	720/24,0 27%	
Самостійного вибору навчального закладу	270/9,0 9%		270/9,0 9%
Вільного вибору студента	750/25,0 25%		750/25,0 25%
Практична підготовка	690/23,0 26%		
Разом:	2700/90,0 100%	1080/36 40%	1020/34 34%

Примітки: Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року № 1556-VII один кредит дорівнює 30 годин.

Основна частина освітньо-професійної програми підготовки магістра права на другому (освітньо-професійному) рівні включає навчальні дисципліни соціально-гуманітарної, фундаментальної та професійної підготовки, а практичну підготовку, яка включає три види практик: педагогічна, кваліфікаційний практикум та виробнича переддипломна практика.

Освітньо-професійна програма підготовки магістра права містить анотації навчальних дисциплін, які представлено у навчальному плані підготовки здобувачів вищої освіти на другому (освітньо-професійному) рівні.

Структуру анотацій побудовано з урахуванням компетентнісного підходу і містить інформацію щодо мети, завдань, предмету навчальної дисципліни, а також включає місце навчальної дисципліни у освітньому процесі з підготовки здобувачів вищої освіти на другому (освітньо-професійному) рівні, знань та вмінь, які формуються під час вивчення дисципліни здобувачами вищої освіти, зміст дисципліни за темами.

Висновок: експертна комісія констатує: за результати перевірки відповідності освітньої кваліфікаційної характеристики, освітньо-професійної програми, навчальних планів і програм чинним стандартам та особливостям потреб регіону встановлено, що нормативно-правова база організації навчального процесу та зміст підготовки магістрів спеціальності 8.03040101 «Правознавство» у СНАУ відповідають державним стандартам вищої освіти і державним акредитаційним вимогам.

2.3 Організаційне та навчально-методичне забезпечення навчально-виховного процесу

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Створення єдиного інформаційно-освітнього середовища Сумського національного аграрного університету дозволяє широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальну, наукову, управлінську, бібліотечну, видавничу й обліково-фінансову діяльність забезпечила університету пріоритетне місце серед аграрних вищих навчальних закладів України.

Інформаційно-освітнє середовище університету складається з сайту, електронного порталу, підсистеми дистанційного навчання, електронної бібліотеки та репозиторію, віртуального студентського бюро працевлаштування, використання його ресурсів дозволяє кожному студентові і викладачеві працювати з навчально-методичним забезпеченням курсів, користуватися ресурсами бібліотеки, мати можливість контролювати свою успішність, навантаження, формувати електронні журнали, тощо. Для забезпечення безперервного доступу до WEB-ресурсів використовуються мережеві технології Internet та Internet.

Навчальні корпуси, громадські місця на території СНАУ та гуртожитки мають покриття Wi-Fi із вільним підключенням до Інтернету.

У навчальному процесі з підготовки фахівців спеціальності 8.03040101 «Правознавство», широко використовуються інноваційні інформаційні – комунікаційні технології навчання. Використання прикладних програмних продуктів передбачається навчальним планом підготовки фахівців і складається з різних видів робіт. Комп'ютерні технології навчання використовуються для виконання ситуаційних завдань на практичних та семінарських заняттях, а також при організації самостійної та індивідуальної роботи студентів. Загальна кількість годин дисплейного часу із розрахунку на одного студента на день за період навчання становить 3 години, з них робота в Internet – 1,5 години.

Впроваджена та активнодіюча автоматизована система керування навчальним процесом університету постійно оновлюється та вдосконалюється в залежності від виникаючих цілей і задач.

В університеті ефективно працює Центр інформаційних технологій, що забезпечує створення, технічну підтримку та постійне удосконалення електронної освітньо-наукової інформаційної мережі університету; розробку та модернізацію програмного і науково-методичного забезпечення; забезпечує вихід в інформаційний простір України і світової спільноти; здійснює технічну підтримку Internet - Internet мережі, Web-сайту університету, а також обслуговує мультимедійні лекційні аудиторії, парк персональних комп'ютерів та комп'ютерних класів.

Підвищенню ефективності управління освітньою, науковою, виховною та господарсько-фінансовою діяльністю університету сприяє впровадження розробленої в університеті автоматизованої системи керування навчальним процесом АСУ ВНЗ, яка дозволяє використовувати єдиний інтерфейс для забезпечення роботи наступних підрозділів університету: ректорату, деканатів,

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

навчального та методичного відділів, планово-фінансового відділу, бухгалтерії, відділу кадрів.

Запроваджена автоматизована система АСУ ВНЗ складається із наступних модулів: «Навантаження» (викладача, кафедри); «Робочий план» (спеціальності, групи, студента); «Успішність» (електронний журнал, рейтинг студентів з дисципліни, рейтинг студентів групи, рейтинг студентів потоку, статистика успішності груп); «Відвідування» (статистика відвідувань, поточне відвідування); «Розклад» (академічної групи, викладача, студента, кафедри); «Списки студентів» (списки академічних груп); «Студенти та випускники» (працевлаштування).

Вагомим досягненням освітньої діяльності університету є широке впровадження інноваційних інформаційних технологій, сучасних методів і засобів організації навчального процесу.

В університеті у 2011 році створено Центр дистанційного навчання на базі кафедри кібернетики та інформатики.

Серед його пріоритетних завдань:

- впровадження технологій дистанційного навчання для навчання студентів денної та заочної форми,
- організація курсів для підсистеми підвищення кваліфікації,
- забезпечення роботи спеціалізованих комерційних курсів.

Створення інформаційно-навчального простору на основі платформи Moodle дозволяє надати студенту повне методичне забезпечення теоретичного, практичного курсів, самостійної роботи, а також online контакт викладача зі студентом. На випускних курсах запроваджена стовідсоткова ІТ підготовка зі спеціальності, як складової вивчення дисциплін фахового циклу.

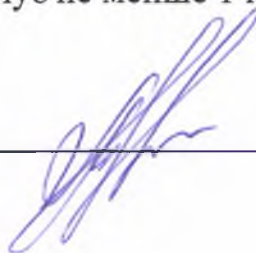
Всі науково-педагогічні працівники, що задіяні безпосередньо у процесі дистанційного навчання в університеті, пройшли підвищення кваліфікації за програмою «Розробка дистанційних курсів на базі e-learning платформи Moodle» (100%), серед них викладачі – консультанти Центру дистанційного навчання СНАУ, які отримали сертифікати в НТТУ «Київський політехнічний інститут» та 189 викладачів СНАУ, що мають відповідні державні сертифікати проходження стажування на курсах підвищення кваліфікації.

Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які розробляють дидактичне наповнення, педагогічні стратегії та методичні рекомендації для курсів дистанційного навчання в Сумському НАУ складає 60%.

Частка науково-педагогічних працівників, з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують навчальний процес за дистанційною формою складає 53%.

Центр дистанційного навчання має необхідну кількість обладнаних комп'ютерних місць, що забезпечує не менше 1 комп'ютера на 1 працівника.

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Кількість комп'ютерних місць для педагогічних і науково-педагогічних працівників, які ведуть навчання за дистанційною формою, із розрахунку на 1 працівника складає 0,58.

Кількість комп'ютерних місць для студентів із розрахунку на 1 особу складає 0,5.

Для створення, накопичення та обміну інформаційними ресурсами, необхідними для дистанційного навчання виділено сервер із цілодобовим режимом роботи. [Точка доступу в мережі Internet: <http://cdn.sau.sumy.ua/>, в мережі Intranet: <http://cdn.snau/>].

Канал зв'язку головного сервера СНАУ має пропускну здатність 128 Мб/сек, що забезпечує можливість цілодобового доступу через Internet до Web-сайту Центру дистанційного навчання, де викладені інформаційні ресурси, задіяні у дистанційному навчанні. Дистанційне навчання забезпечується наявним ліцензованим програмним забезпеченням загального призначення (операційна система, сервери баз даних та дистанційного навчання функціонують на базі Linux за ліцензією GNU GPL (General public License). Програмне забезпечення спеціального призначення для реалізації дистанційного навчання побудовано на базі e-learning платформи Moodle (модульне об'єктно-орієнтоване середовище дистанційного навчання) - безкоштовна, відкрита (Open Source) система дистанційного навчання. Організація навчального процесу і його адміністрування здійснюються в тому числі за допомогою порталу автоматизованої системи керування навчальним процесом СНАУ.

Веб-сайт Центру дистанційного навчання СНАУ забезпечує цілодобовий персоналізований доступ до:

- систем загального управління навчальним процесом;
- інформації про навчальні плани, методичні матеріали та демонстраційні версії дистанційних курсів;
- дистанційних курсів, засобів синхронного та асинхронного зв'язку, емуляторів лабораторних робіт та віртуальних лабораторій з віддаленим доступом;
- системи тестування з необхідними комплектами тестів для кожного курсу, в тому числі, для самоконтролю, а також для автоматизованого поточного, рубіжного і підсумкового тестування.

Дидактичне та методичне забезпечення для дистанційних курсів, розроблене в достатньому для якісного навчання обсязі і у відповідності до Положення про сертифікацію електронного навчального курсу.

Плани, методичні рекомендації і завдання для практичних занять, лабораторних робіт, які виконуються в очній формі розроблені викладачами університету у необхідній кількості і доступні у електронному вигляді. [Точка доступу: <http://cdn.sau.sumy.ua/>]

Методичні вказівки щодо виконання курсових, дипломних проєктів(робіт) та державних іспитів розроблені і є в наявності як у

Голова експертної комісії _____ Р.М. Максакова

друкованому так і в електронному вигляді (їх можна закатати із електронного каталогу повнотекстових видань бібліотеки СНАУ). [Точка доступу: http://lib.sau.sumy.ua/cgi-bin/irbis64r_01/]

Детальні інструкції, що пояснюють і показують, яким чином виконувати всі активності, передбачені у дистанційних курсах, включаючи самостійне вивчення навчального матеріалу, участь у семінарах, дискусіях, практичних та лабораторних заняттях, отримання консультацій, в т.ч. для написання рефератів, виконання проектних завдань, проходження контрольних заходів тощо, розроблені і представлені в навчально-методичному забезпеченні.

Структура інформаційного середовища дистанційного навчання університету - класичний приклад сучасного розгалуженого віртуального підприємства, що має віддалені філії – локальні центри, які сполучаються з Центром дистанційного навчання (ЦДН) завдяки каналам мережі Internet.

Проведення дистанційних лекцій та дистанційних консультацій переважно здійснювалось за допомогою програмних клієнтів m100 Telepresence компанії Polycom. Використання саме цього програмного забезпечення дозволило значно покращити якість відео- та аудіоданих при зменшенні навантаження на канали зв'язку.

Практика студентів є невід'ємною частиною процесу підготовки фахівців. Практика організовується і проводиться згідно з «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» від 20 грудня 1994 року №351 та «Положення про практичне навчання студентів Сумського НАУ» затверджено наказом №425-К від 31.12. 2014 року.

Метою практик є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них на базі одержаних в Сумському національному аграрному університеті знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових умовах, виховання потреби систематично поповнювати свої знання та застосовувати їх в практичній діяльності.

Проведення практичного навчання студентів покладається на викладачів, спеціалістів та керівників підприємств, установ, організацій, обізнаних із передовими прийомами і методами організації виробничої та управлінської діяльності з відповідної спеціальності.

Основним завданням практичної підготовки є закріплення, розширення і поглиблення студентами теоретичних знань, здобутих під час теоретичного навчання, зокрема в процесі вивчення фахових дисциплін та спеціальних курсів, якісне закріплення стійких навичок практичної роботи юриста .

Висновок: експертна комісія констатує: організаційне та навчально-методичне забезпечення навчально-виховного процесу відповідає встановленим нормам вищої освіти та повною мірою забезпечує якість підготовки фахівців та відповідає акредитаційним вимогам. В результаті експертного контролю

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

встановлено, що забезпечення студентів підручниками і посібниками із власного бібліотечного фонду складає 100%.

2.5. Кадрове забезпечення навчально-виховного процесу

Останні роки кадровий склад юридичного факультету Сумського національного аграрного університету характеризуються суттєвим поповненням молодими НПП і науковцями, які успішно захищають кандидатські та докторські дисертації, володіють іноземними мовами та сучасними комп'ютерними технологіями.

Один раз в 5 років відповідно до розпорядження навчального відділу університету науково-педагогічні працівники проходять підвищення кваліфікації у ВНЗ України і зарубіжних університетах, виробничих і бізнесових структурах, а також в науково-дослідних інститутах НАН України. З метою заохочення науково-педагогічних працівників в університеті впроваджена рейтингова система оплати праці.

З метою омолодження контингенту науково-педагогічних працівників проводиться підготовка молодих спеціалістів в аспірантурі, яка діє на всіх кафедрах.

У підготовці фахівців задіяні науково-педагогічні працівники 4 кафедр. Усі викладачі кафедр мають достатній досвід навчально-методичної і науково-дослідної роботи за профілем спеціальності і можуть забезпечити високий рівень підготовки фахівців. Науково-педагогічний потенціал Сумського національного університету, який залучений до підготовки фахівців за даним напрямом, складає 13 викладачів, зокрема *кафедри правосуддя*: 3 доктори юридичних наук, професори; 1 кандидат юридичних наук, доцент; *кафедра адміністративного та інформаційного права* 1 доктор юридичних наук, 3 кандидати юридичних наук, доценти. Для кадрового забезпечення викладання окремих дисциплін спеціальності залучено 2 доктори наук, професори.

Цикл дисциплін практичної та професійної підготовки забезпечують кафедри правосуддя, адміністративного та інформаційного права, приватного та соціального права.

Щодо загальної характеристики професорсько-викладацького складу (ПВС), який забезпечує підготовку фахівців зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство» слід повідомити наступне.

Підготовка якісного складу факультету відповідає тенденціям та викликам у сфері реформування юридичної освіти. У 2016 році сім викладачів юридичного факультету пройшли підготовку та отримали сертифікати експертів щодо складання відповідного рівня тестів з дисциплін, що виносяться на ЗНО (магістр) та були включені до експертної групи розробників тестів для оцінки роботи суддів у поточному році.

Кадровий склад відповідає вимогам Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти. Викладання лекційних занять здійснюється 7

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

докторами наук, які працюють за основним місцем роботи та 4 кандидатами юридичних наук (всі з яких працюють за основним місцем роботи), які за своєю науково-педагогічною спеціальністю (диплом про освіту, наукова спеціальність, науковий ступінь, вчене звання або підвищення кваліфікації за напрямом дисципліни, що викладається) відповідають дисциплінам навчального плану. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин професійної підготовки напряму складає 100 % від (в т.ч. на постійній основі 100%). З них частка докторів наук або професорів, які забезпечують викладання лекційних годин складає 83.08% (табл.4).

Таблиця 4

Якісний склад науково-педагогічних працівників (кількість докторів наук, професорів та прирівняних до них кандидатів наук) що викладають на юридичному факультеті зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство» (лекційних годин)

ліцензійний обсяг – 30 осіб

Цикли підготовки	Кількість годин	Викладачі з науковими ступенями та вченими званнями, год / %		
		Всього	у т.ч.	
			за основним місцем роботи	доктори, професори та прирівняні доценти
Дисципліни соціально-гуманітарної підготовки (нормативні дисципліни)	62	62/100	62/100	62/51.62
Дисципліни фундаментальної, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки (нормативні дисципліни)	10	10/100	10/100	10/100
Професійної та практичної підготовки (нормативні дисципліни)	148	148/100	148/100	148/90.54
Самостійного вибору вищого навчального закладу (варіативні дисципліни)	166	166/100	166/100	166/73.26
Самостійного вибору студента (варіативні дисципліни)	114	114/100	114/100	114/100(66.67) ¹

¹ Одна із дисциплін за умови вибору студента викладається кандидатом юридичних наук

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Всього	500	500/100	500/100	500/83.08(67.13)
---------------	------------	----------------	----------------	-------------------------

Випускаючою кафедрою підготовки фахівців зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство» є **кафедра правосуддя**.

Кафедру правосуддя очолює з 2015 року *доктор юридичних наук, професор Ясинок Микола Михайлович*, який здійснює науково-методичну роботу та дослідницьку діяльність з питань цивільного права та процесу.

На теперішній час на кафедрі професорсько-викладацький персонал налічує 10 осіб, з них - 3 доктори юридичних наук, професори, 4 кандидати наук, доценти, в.т.ч. 1 – сумісник.

Згідно з планом підвищення кваліфікації, розробленим на кафедрах, всі викладачі протягом п'яти років проходили стажування та підвищують свою кваліфікацію на підприємствах та в організаціях, державних органах, у вітчизняних та іноземних вищих навчальних закладах.

Кафедра забезпечує навчальний процес методичними та інформаційними матеріалами в достатньому обсязі відносно нормативних потреб. Навчально-методичний комплекс спеціальності включає: концепцію підготовки зі спеціальності; освітньо-кваліфікаційну характеристику; освітньо-професійну програму; навчальні плани; робочі навчальні програми дисциплін, робочі програми практик та їх методичне забезпечення, тематику курсових та дипломних робіт.

На випускаючій кафедрі підготовлені робочі програми з нормативних і вибіркового навчальних дисциплін, розроблені методичні вказівки до виконання курсових та дипломних робіт, проходження стажування та фахової переддипломної практики та виконання фахового комплексного іспиту, підготовлено навчальні посібники та підручники. Розроблені необхідні методичні вказівки до виконання розрахункових робіт, проведення лабораторних робіт з дисциплін передбачених навчальним планом.

На їх основі розроблено навчальний план зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство» Підготовка відбувається згідно навчального плану з поєднанням лекційних, практичних занять, самостійної роботи, проходження стажування за фахом, виробничої практики за темою науково-дослідної роботи, написання та захисту курсових та дипломних робіт та підготовка до державної атестації.

Навчальний план включає обґрунтовану систему дисциплін, кожна з яких формує певний вид знань. Цикл нормативних дисциплін професійної та практичної підготовки включає такі предмети фахової підготовки: актуальні проблеми теорії держави та права, теоретичні проблеми цивільного та сімейного права, актуальні проблеми фінансового права, сучасні проблеми земельного права, адміністративна юрисдикція в аграрному секторі, актуальні проблеми цивільного процесуального права.

Цикл вибіркового навчальних дисциплін включає такі предмети: проблеми екологічного права, актуальні проблеми попередження злочинності в аграрному

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

секторі економіки, актуальні проблеми трудового права, претензійно-позовна робота у сфері сільськогосподарського виробництва, правові засади експертної оцінки земель, організація юридичної служби у сільськогосподарських підприємствах, виконавче провадження, державна служба в органах юстиції тощо.

Навчальний процес будується на використанні інформаційних технологій та інших технічних засобів навчання, способів і методів, які сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у сфері права.

Підготовка магістра зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство» завершується Державною атестацією у формі фахового кваліфікаційного іспиту та захистом дипломної роботи

Науково-дослідна робота кафедри спрямована на якісну підготовку фахівців зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство». У 2016 році на кафедрах правосуддя, приватного та соціального права проходять навчання 3 аспіранти та 1 докторант, що здійснюють підготовку за спеціальностями 12.00.03 - Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право; 12.00.06 - Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право; 12.00.08 - Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче правота докторів наук зі спеціальності 12.00.07 Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Протягом останніх п'яти років успішно захищено дві докторських дисертацій та п'ять кандидатських дисертацій.

Міжнародна діяльність кафедри включає: співпрацю з закордонними вузами з метою підготовки фахівців аграрного напрямку, посилення міжнародних контактів з закордонними вузами-партнерами; участь у міжнародних наукових заходах (конференціях, семінарах, літніх школах).

Висновок: експертна комісія відзначає, що на юридичному факультеті Сумського НАУ систематично проводиться належна робота з підбору, підготовки кадрів, підвищення їх кваліфікації та атестації науково-педагогічних працівників. Кадровий склад випускаючої кафедри відповідає державним вимогам з акредитації. Якісний склад науково-педагогічного персоналу факультету, їхня ділова та професійна майстерність спроможні забезпечити підготовку фахівців за спеціальністю 8.03040101 «Правознавство» та відповідає акредитаційним вимогам.

2.6. Матеріальна база і перспективи її розвитку

Матеріально-технічна база університету складається з 8 навчально-лабораторних приміщень загальною площею 243185,4 кв.м. з сучасною актовуною залом на 700 місць. Побут студентів в університеті забезпечують 4 гуртожитки на 2147 місць, у коледжах - 9 гуртожитків. Загальна навчальна площа на юридичному факультеті становить 19909,2 кв.м., в тому числі

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

навчальна - 12692 кв.м., що становить близько 30,5 м² загальної площі на одного студента. Факультет повністю забезпечений аудиторним фондом.

За останні 5 років заяви всіх студентів про поселення в гуртожиток задовольнялись. Для сімейних студентів в гуртожитку № 3 виділено окрему секцію. Поселення студентів, за погодженням з деканатом, проводить студентська профспілка. Студенти юридичного факультету проживають у гуртожитку № 4 по вул. Г.Кондратьєва 160/4. Гуртожиток № 4 побудовано в 1979 р., він має 5 поверхів секційного розташування по 17-19 місць. На кожній секції є кухня з електричними плитами на три конфорки, з 2 столами і 2 раковинами, з балконом і санвузлом на 2 kabіни, з умивальником на 2 раковини. На дві секції, тобто на 36 студентів, обладнано побутову кімнату на 17 м². В гуртожитку влаштовано окремі секції для хлопців та дівчат. Забезпеченість гуртожитком студентів юридичного факультету складає 100 % від потреби.

Заняття з фізичного виховання проводяться в спортивному залі загальною площею більш 600 м², обладнаному сучасним устаткуванням, на двох стадіонах і спортивних майданчиках для баскетболу, волейболу. В зимовий період на території спортивного комплексу обладнується лижня та інші споруди для зимових видів спорту. На вузівських змаганнях збірні команди юридичного факультету посідають призові місця майже з усіх видів спорту.

Зміцненню здоров'я студентів слугують стадіон «Колос», майданчики для літніх видів спорту з синтетичним протягом, оздоровчо-відновлювальний центр, зала для настільного тенісу, траса для змагань з біатлону. Є крита спортивна зала. При спортзалі працює оздоровчий центр. В третьому гуртожитку обладнано медичний пункт, де студентам та викладачам надається, в разі потреби, перша медична допомога.

Лекційні аудиторії оснащено сучасними технічними засобами: мультимедійними комплексами, слайдопроекторами, ПК, спеціальними екранами та ін. Мультимедійні комплекси надають можливість викладачам використовувати ресурси Інтернет, електронної бібліотеки університету, власні ресурси під час проведення лекційних та практичних занять.

Високу якість фахівців забезпечує ефективна система практичної підготовки студентів. Щорічно університет укладає близько тисячі договорів з підприємствами і організаціями різних форм власності на проходження практики студентів. Для практичної підготовки студентів до послуг останніх унадані інтерактивні аудиторії, спеціально обладнані для організації та участі у судових засіданнях, вебінарах, проведенні «Що-де-коли», «Брейн-рингу» тощо.

В університеті діє редакційно-видавничий центр, що забезпечує редагування та друк навчально-методичної, наукової літератури та іншої друкованої продукції обсягом до 2000 д.а. щороку.

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Наукова бібліотека СНАУ, як структурний підрозділ університету, відповідає за бібліотечно-інформаційне забезпечення навчального, освітнього і виховного процесів.

Сьогодні наукова бібліотека має 4 абонементи, 4 читальних зали на 325 місць. Загальний фонд бібліотеки складає 312 468 примірників. За єдиним читацьким квитком налічується 8314 користувачів.

Основне приміщення бібліотеки розташоване на двох поверхах факультету економіки та менеджменту і займає площу 721,6 м². Крім того навчальних корпусах є профільні філії бібліотеки: у корпусі інженерно-технологічного інституту це 2 кімнати (книгосховище та абонемент і читальна зала (88,3 м²)); на факультеті ветеринарної медицини абонемент (49,1 м²) та читальна зала у студентському гуртожитку № 2 (84,6 м²). У головному корпусі університету бібліотека займає 3 кімнати: 2 читальні зали електронних видань (всього 149 м²) та книгосховище обмінного фонду (53,3 м²). Загальна площа бібліотеки - 1145,9 м².

Автоматизацію бібліотечних процесів та обслуговування користувачів забезпечують 57 комп'ютерів (28 із яких – це АРМ читачів, що забезпечують доступ до електронного каталогу бібліотеки СНАУ, електронної бібліотеки, електронного репозиторію та інтернет-ресурсів), які об'єднані в єдину інформаційну мережу, 2 сервери, 2 ксерокси, 2 багатофункціональні пристрої, 10 принтерів та 3 сканери для зчитування штрих-кодів.

Переважна більшість бібліотечних процесів автоматизовані, в т.ч. – книговидача, для забезпечення діяльності якої до електронного каталогу внесені записи на активну частину фонду, заштриховані видання та створена база даних читачів.

З 2009 р. бібліотекою СНАУ проводиться робота щодо наповнення електронної бібліотеки (на сьогодні це більше ніж 14,5 тис. повнотекстових видань – навчальні, наукові та навчально-методичні матеріали, створені викладачами університету та взяті з відкритого доступу). Суттєву допомогу при забезпеченні повнотекстовими виданнями надає їй електронний репозиторій, що налічує на сьогодні 3780 повнотекстових документи.

Бібліотека працює й над наповненням власного сайту (library.sau.sumy.ua), завдяки якому надає інформаційні послуги у віддаленому режимі: доступ до електронного каталогу, електронної бібліотеки; віртуальна довідка та електронна доставка документів, а також інформує про діяльність бібліотеки взагалі. Бібліотека також проводить інформаційну діяльність в соціальних мережах: «Фейсбук», «ВКонтакте» та «Гугл+».

В університеті діє принцип безперервної комп'ютеризації: на сьогодні в університеті наявні більше 980 комп'ютерних місць і кількість контактного дисплейного часу на кожного студента, в залежності від спеціальності, складає від 250 до 350 годин. Студенти та викладачі мають можливість черпати інформацію про найновіші досягнення науки через міжнародну інформаційну мережу INTERNET. В університеті створена локальна комп'ютерна мережа.

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Науково-дослідна робота зосереджена у 19 наукових лабораторіях, працює аспірантура з 10 спеціальностей. На юридичному факультеті, на базі кафедри приватного та соціального права функціонує Лабораторія практичного права у складі якої працює юридична клініка.

Сумський національний аграрний університет має сучасну матеріально-технічну базу, основна частина якої введена в експлуатацію в 1985 – 2003 роках. Університет має дев'ять спеціалізованих навчальних корпусів, майстерні для проведення лабораторно-практичних занять студентів інженерних спеціальностей, полігони, споруди інженерно-технічного забезпечення, науково-дослідні підрозділи. Додатково у відповідності до наказу Мінагрополітики України «Про створення університетського центру Сумського НАУ» від 19.06.03 р. за № 180 до складу університету включено 6 ВНЗ 1-2 рівнів акредитації. Після проведення перерозподілу за напрямками підготовки загальна площа Сумського НАУ становить 364780 м², в тому числі: навчальна площа – 243185, площа навчально-допоміжних споруд (н.в. майстерні, полігони, споруди інженерно – технічного забезпечення, науково – дослідні підрозділи) – 121595 м².

Згідно з законом України «Про охорону праці» в університеті функціонує служба охорони праці, складаються комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки гігієни праці та виробничого середовища.

Всі наявні об'єкти соціально-побутової сфери є власністю Сумського національного аграрного університету. Орендовані приміщення відсутні.

Юридичний факультет СНАУ розташований в окремому корпусі, має необхідні обладнані приміщення для проведення навчальних занять, комп'ютерну сучасну аудиторію, лабораторію практичного права, залу судового засідання. Матеріально-технічне забезпечення юридичного факультету дозволяє проводити інтерактивні заняття та досягати якісних показників у навчанні.

Висновок: *матеріально-технічна база Сумського НАУ забезпечує проведення на належному рівні теоретичних, практичних та семінарських занять. Аудиторний фонд відповідає нормативам санітарно-технічних вимог. В цілому матеріально-технічне забезпечення навчального процесу юридичного факультету Сумського НАУ відповідає акредитаційним вимогам.*

2.7. Науково-дослідна та міжнародна робота

З 2002 р. на факультеті діє наукова школа «Інформація, управління та право в умовах інформаційного суспільства в Україні» під керівництвом доктора юридичних наук, професора Арістової Ірини Василівни. Основні напрями наукової роботи школи:

- державна інформаційна політика (організаційно-правові засади);

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

– теорія інформаційного права: предмет, метод, інформаційні правовідносини, інститути інформаційного права, механізм правового регулювання інформаційних відносин;

– правове регулювання інформаційних відносин у банківській сфері;

– реалізація державної політики науково-технічного та інноваційного розвитку (у організаційно-правовому аспекті) задля формування інноваційної моделі економіки;

– адміністративно-правове забезпечення впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у різноманітні сфери суспільного життя (правоохоронну, аграрну, земельну та ін.);

– міжнародне інформаційне право та його взаємозв'язок з національним інформаційним правом;

– адаптація інформаційного та адміністративного законодавства України до правових стандартів Європейського Союзу;

– порівняльно-правовий аналіз розвитку суспільств знань в Україні та країнах Європейського Союзу;

– міжнародне співробітництво України з ЮНЕСКО у сфері правового забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні;

– адміністративно-правове забезпечення надання публічних послуг органами державної влади України;

– адміністративно-правові засади співробітництва ОВС України з правоохоронними органами СНД, Європейського Союзу.

У межах школи було захищено 14 дисертацій, за 5 останніх років опубліковано понад 100 наукових робіт.

У Сумському НАУ закладено підвалини цивілістичної школи під керівництвом доктора юридичних наук, професора М.М. Ясинка. Розвиток цивілістичної школи було закріплено вагомим результатом – у 2014 році докторську дисертацію захистив М. П. Курило.

Із захистом докторської дисертації С.І. Запари у 2014 р. почала формуватися наукова школа з теорії та історії держави і права; історії політичних і правових учень, а також з трудового права та права соціального забезпечення.

За звітний період викладачами факультету були отримані та проведені наукові дослідження **за кошти державного бюджету** на теми:

1. у 2012 р. – «Реформування системи вирішення трудових спорів в Україні» (керівник С.І. Запара);
2. у 2013 р. – «Розробка проекту Закону України «Про систему вирішення трудових спорів в Україні» (керівник С.І. Запара);
3. у 2014 р. – «Посередництво під час розгляду трудових спорів у суді» (керівник С.І. Запара);
4. у 2015 р. – «Юридична відповідальність за порушення законодавства про трудові спори» (керівник С.І. Запара);

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

5. у 2016 р. – Юрисдикція судових та позасудових органів щодо вирішення трудових спорів» (керівник С.І. Запара).

Науковцями факультету також реалізовані наступні **грантові проекти і програми**:

1. 2012 р. – участь у грантовому проекті Польської фундації Вармінсько-Мазурського воєводства від Європейського Союзу на тему «Підприємливе покоління – інноваційні форми активації».

2. 2012-2013 рр. – С.І. Запара та М.М. Ясинок взяли участь в якості експертів у шведсько-українському проекті у сфері вирішення трудових спорів, в межах яких відбувались засідання у Стокгольмі та Києві. Результатом роботи експертної групи стала розробка «Нової моделі вирішення трудових спорів в Україні»

3. 2016 р. – участь у проекті «Справедливе суспільство», яке фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). У лютому на факультеті було проведено низку тренінгів щодо апробації методики незалежного оцінювання суддів громадськими організаціями. Членами робочої групи, до якої входили студенти факультету, були складені анкети, які у подальшому використовувалися для проведення анкетування суддів.

З 2014 р. щороку на базі факультету проводиться **Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання вітчизняної юридичної науки»**. За результатами конференції опубліковано три збірника матеріалів.

За звітний період на базі факультету було проведено низку **круглих столів і семінарів**, зокрема:

- круглий стіл на тему «Суд присяжних в Україні. Позитивні та негативні моменти» (22 лютого 2012 р.);

- круглий стіл на тему «Проблемні питання щодо вирішення спорів у сфері нарахування і оплати внесків до Пенсійного фонду України на сучасному етапі» (21 березня 2013 р.);

- науково-практичний семінар «Обговорення законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини» (25 квітня 2013 р.);

- круглий стіл «Люстрація влади: європейський досвід, критерії застосування в Україні, можливі ризики» (17 квітня 2014 р.);

- науковий семінар «Екологічне законодавство – правова основа екологізації виробництва та переробки сільськогосподарської продукції» (7 вересня 2015 р.);

- круглий стіл «Формування критеріїв оцінки роботи суддів» (9 листопада 2015 р.);

- обласний науково-методичний семінар «Римське право як основа побудови сучасної ефективної публічно-правової моделі відносин між владою і громадянином» (20 квітня 2016 р.);

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

- науковий семінар «Децентралізація влади. Зміни до Конституції України» (9 червня 2016 р.);

- круглий стіл «Якою має бути правова освіта» (5 жовтня 2016 р.).

На факультеті активно здійснюється **науково-просвітницька робота**. Так, у вересні 2013 р. кафедрою державно-правових дисциплін та українознавства було підготовлено фотодокументальну виставку: «Війна. Погляд з минулого» (до 70-річчя визволення Сум від німецької окупації). Матеріали експозиції також були використані у виставці «Солдатська доля. Суми. II Світова війна. Різний погляд...», організованій галереєю «Наша», спільно із Державним архівом Сумської області.

У жовтні 2014 р. кафедрою державно-правових дисциплін та українознавства було організовано виставку «Україна у Великій війні: по обидва боки фронту», присвячену річниці початку Першої світової війни. В експозиції було представлено близько 120 експонатів: фотографій, документів, предметів військового спорядження та солдатського побуту. Відкриття виставки було висвітлено у регіональних ЗМІ: <http://www.0542.ua/news/642099>, <http://nashisumy.com.ua/zhurnal/novosti/v-agrarnom-vystavka-pro-voynu.html>, <http://www.shans.com.ua/index.php?m=nr&id=55471&in=503>,

У 2016 р. авторський колектив за загальною редакцією М.П. Курила підготував посібник «Правознавство», примірники якого були подаровані школам Сум і вчителям правознавства – учасникам обласного науково-методичного семінару «Римське право як основа побудови сучасної ефективної публічно-правової моделі відносин між владою і громадянином».

Наукова робота студентів найчастіше реалізується через **участь у наукових конференціях**. Студенти факультету щороку беруть участь у Студентській науковій конференції присвяченій Міжнародному дню студента та Науково-практичній конференції викладачів, аспірантів та студентів СНАУ. Студенти також беруть участь у міжнародних та всеукраїнських конференціях. Так, у звітний період троє студентів взяли участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі» (м. Житомир, Житомирський національний агроекологічний університет, 11 квітня 2013 р.), четверо – у Міжнародному молодіжному науковому форумі «Молодые исследователи-регионам» (Російська Федерація, м. Вологда, Філіал МГЮА ім. О.Е.Кутафіна, 10-19 квітня 2013 р.), один – у IV Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання сучасної науки і права» (Суми, Сумська філія ХНУВС, 13 квітня 2013 р.), двоє – у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання вітчизняної юридичної науки» (Суми, СНАУ, 11-12 квітня 2014 р.), двоє – у II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання вітчизняної юридичної науки» (Суми, СНАУ, 16-17 квітня 2015 р.). Доповідь студента 3 курсу Руслана Матвеєва «До проблеми люстрації суддів» була відзначена як найкраща на V Всеукраїнській конференції студентів «Актуальні

питання сучасної науки і права» (Суми, Сумська філія ХНУВС, 12 квітня 2014 р.).

Крім участі у конференціях та круглих столах, студенти юридичного факультету беруть активну участь у конкурсах наукових робіт, олімпіадах, турнірах. Так, у 2015 р. студент 4 курсу Руслан Матвеев став переможцем Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук в галузі «державне управління». У 2016 р. студентки 5-го курсу Марія Щербак і Марина Гасай здобули перемогу у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з юридичних наук. Їх наукові роботи були відзначені дипломами найвищого першого ступеню. Активна наукова робота Марини Гасай, крім того, була відзначена іменною стипендією голови Сумської обласної державної адміністрації.

Студенти факультету мають можливість скористатися програмою міжнародного обміну студентів із Вармінсько-Мазурським університетом в Польщі (Ольштин).

Результати підготовки у докторантурі та навчання у аспірантурі викладачів юридичного факультету:

Протягом останніх п'яти років закінчити докторантуру і успішно захистили дисертації на здобуття наукового ступеню доктора юридичних наук:

1. **Запара Світлана Іванівна**, доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету СНАУ, професор кафедри приватного та соціального права. Закінчила докторантуру Інституту законодавства Верховної Ради України, тема докторської дисертації: «Генеza та доктринальні засади інституту захисту права на працю в сучасній Україні», наукова спеціальність: 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень, рік захисту - 2014.

2. **Курило Микола Петрович**, доктор юридичних наук, перший проректор СНАУ, професор кафедри правосуддя. Закінчив докторантуру Інституту Законодавства Верховної Ради України, тема докторської дисертації: «Єдність цивілістичного процесу: проблема теорії і практики», наукова спеціальність: 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право, рік захисту - 2014.

У зазначений період закінчили аспірантуру і успішно захистили дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук:

1. **Кравченко Іван Олександрович**, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного та інформаційного права. Закінчив аспірантуру Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля, тема дисертації: «Недержавне пенсійне забезпечення в Україні, наукова спеціальність: 12.00.05 – трудове право; право соціального захисту, рік захисту: 2012.

2. **Кузнецова Марина Юріївна**, кандидат юридичних наук, завідувач кафедри приватного та соціального права. Закінчила аспірантуру

Голова експертної комісії _____ Р.М. Максакова

Національного університету біоресурсів і природокористування України, тема дисертації: «Органи виконавчої влади України як суб'єкт інформаційних правовідносин», наукова спеціальність: 12.00.07 – адміністративне право і процес, фінансове право, інформаційне право, рік захисту: 2015.

3. **Роговенко Олег Володимирович**, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного та інформаційного права. Закінчив аспірантуру Національного університету біоресурсів і природокористування України, тема дисертації: «Правовий режим прибережної смуги морів», наукова спеціальність: 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право, рік захисту: 2012 р.

5. **Ткаченко Віта Віталіївна**, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного та інформаційного права. Закінчила аспірантуру Національного університету біоресурсів і природокористування України, тема дисертації: «Адаптація інформаційного законодавства України до міжнародних стандартів в умовах розвитку інформаційного суспільства», наукова спеціальність: 12.00.07: адміністративне право і процес, фінансове право, інформаційне право, рік захисту: 2014.

6. **Чернадчук Тамара Олександрівна**, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного та інформаційного права. Закінчила аспірантуру Національного університету біоресурсів і природокористування України, тема дисертації: «Правове регулювання інформаційних відносин у сфері банківської діяльності», наукова спеціальність: 12.00.07: адміністративне право і процес, фінансове право, інформаційне право, рік захисту: 2012.

Навчання у аспірантурі Національної юридичної академії ім. Ярослава Мудрого завершила **Стрельник Вікторія Валеріївна**, старший викладач кафедри приватного та соціального права. Захист дисертації на здобуття наукового ступеню кандидата юридичних наук **запланований** на 2017 р. Тема дисертації: «Правові питання здійснення екологічного контролю та нагляду в сфері охорони надр», наукова спеціальність: 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право, науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент Разметаєв С. В.

Наразі у аспірантурі Харківського національного університету внутрішніх справ навчається **Шульженко Ассоль Володимирівна**, старший викладач кафедри правосуддя. Тема дисертації: «Використання судових експертиз у встановленні ознак суб'єктивної сторони злочину», наукова спеціальність: 12.00.09 – кримінальний процес, криміналістика, оперативно-розшукова діяльність, науковий керівник: доцент, кандидат технічних наук Петрова І. А.

Здобувачем наукового ступеню кандидата юридичних наук є **Котвяковський Юрій Олександрович**, старший викладач кафедри правосуддя. Тема дисертації: «Теоретико-прикладні проблеми цивільного судочинства у справах про оскарження рішень третейських судів». Наукова

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

установа: Інституту законодавства Верховної Ради України, наукова спеціальність: 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право, науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент Курило М.П.

Співробітництво з міжнародними та вітчизняними організаціями. Розвиток двосторонніх та багатосторонніх міжнародних зв'язків, освітніх та наукових проектів є пріоритетним завданням Сумського НАУ. Співробітництво з зарубіжними партнерами реалізується з використанням різноманітних організаційних форм: від студентської та професорсько-викладацької академічної мобільності та участі в міжнародних конференціях, семінарах, «круглих столах» до реалізації спільних освітніх програм і участі у різних міжнародних наукових та освітніх організаціях.

На даний момент укладено 74 договорів про співробітництва з закордонними партнерами з 16 країн. До числа провідних закордонних партнерів СНАУ належать університет прикладних наук Нюртінген та Вайєнштефан (Німеччина), центр практичної підготовки спеціалістів АПК Дойла-Нінбург, екологічне об'єднання «Лого»; спілка фермерів Німеччини, Аграрно-технічна академія в Бидгощі (Польща), Варшавський природничий університет (Польща), Вармінсько-Мазурський університет в Ольштині, університет землеробства у Відні, Словацький аграрний університет в Нїтрі, чисельні міжнародні організації, які реалізують програми виробничого стажування на кращих підприємствах розвинутих країн світу.

СНАУ є членом: міжнародного професійного об'єднання з аграрного менеджменту та розвитку сільських територій, світової наукової організації птаховиробництва (WPSA-World Poultry Science Associaton), світової організації ветеринарів (World Veterinarian Association), Європейського об'єднання аграрних факультетів (ESAF- European Society of Agricultural Faculties), спілки деканів економічних спеціальностей європейських вузів (Україно-польсько-словацький форум), Асоціації університетів в рамках Вишеградської четвірки V4.

Надана нижче інформативна таблиця про міжнародну діяльність Сумського НАУ свідчить про вагомий внесок юридичного факультету у міжнародну співпрацю університету. Щорічно викладачі та студенти юридичного факультету СНАУ відвідують міжнародні семінари, конференції, стають учасниками міжнародних проектів, проходять стажування у інших країнах світу. Детальний звіт про можливості та досягнення юридичного факультету СНАУ є у відкритому доступі на офіційному сайті університету http://ur.sau.sumy.ua/?page_id=60.

Поглиблюється співпраця з польськими партнерами у напрямку реалізації міжнародних проектів: стажування студентів юридичного факультету за рахунок гранту «Ukraine – Europa», отриманого спільно з Університетом єврорегіонального господарства в Юзефові; молодіжний обмін у співпраці із

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

загальноосвітніми школами I – III ступенів м. Суми та Сумській області за підтримки Народного центру культури в Варшаві, Польща.

Загалом, за період 2009-2016 років на базі університету були реалізовані наступні міжнародні гранти:

Таблиця 5

Міжнародні проекти Сумського НАУ

№ з/п	Тема проекту	Програма	Період	Координатор
	Підтримка німецькомовних навчальних курсів	Німецька служба академічних обмінів Deutschen Akademischen Austauschdienstes (DAAD)	1 січня – 31 грудня 2009 року	К.е.н., доцент кафедри менеджменту Калачевська Л.І.
	Проведення двох науково-практичних семінарів в Університеті Мартина-Лютера, Халле (Німеччина) та Сумському НАУ із залученням провідних вчених України та Німеччини, аспірантів та студентів факультету.	Німецька служба академічних обмінів Deutschen Akademischen Austauschdienstes (DAAD)	1 січня – 31 грудня 2009 року	д.ю.н., професор Запара С.І., декан юридичного факультету Сумського НАУ
	Українсько-російський табір для студентів «Ближче один до одного»	Проект фінансувався бюджетами університетів-партнерів	2010 рік	К.е.н., доцент кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції Замора О.М.
	Економіка, соціальна політика та громадянство в Європейському Союзі – роль країн Вишеградської четвірки та перспективи для України	Міжнародний фонд країн Вишеградської четвірки	2010 рік	Д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку Славкова О.П.
	Підтримка німецькомовних навчальних курсів	Німецька служба академічних обмінів DAAD	1 січня – 31 грудня 2010 року	К.е.н., доцент кафедри менеджменту Калачевська Л.І.
	«Шляхи підвищення якості молока від особистих підсобних господарств населення»	Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (FAO)	30 листопада 2010 року – травень 2012 року	К.е.н., доцент кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції Калачевська Л.І.
	Серія тренінгів «Будуємо команду – будуємо себе» для студентів 1-5 курсів	Самофінансування з бюджету Курської державної	2010 рік	К.е.н., доцент кафедри менеджменту

Голова експертної комісії

Р.М. Максакова

	та активу студентського самоврядування	сільськогосподарської академії імені професора І.І. Іванова		ЗЕД та євроінтеграції Замора О.М.
	Підтримка німецькомовних навчальних курсів	Німецька служба академічних обмінів DAAD	1 січня – 31 грудня 2011 року	К.е.н., доцент кафедри менеджменту Калачевська Л.І.
	Міжнародна літня школа «Євроінтеграція: теорія і практика»	CASEE (Міжнародна регіональна мережа університетів Центральної та Південно-Східної Європи)	25-31 липня 2011 року	К.е.н., доцент кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції Замора О.М.
	«Шляхи підвищення якості молока в особистих підсобних господарствах»	ФАО	30 листопада 2010 року – 30 грудня 2011 року	К.е.н., доцент кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції Калачевська Л.І.
	Сталий розвиток аграрного сектору країн Вишеградської четвірки та партнерський регіонів	Міжнародний фонд країн Вишеградської четвірки	10 листопада 2011 року – 31 липня 2014 року	К.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку Славкова О.П.
	Тиждень Європейських Студій	CASEE (Міжнародна регіональна мережа університетів Центральної та Південно-Східної Європи)	24 - 28 вересня 2012 року	К.е.н., доцент кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції Замора О.М.
	Підтримка німецькомовних навчальних курсів	Німецька служба академічних обмінів DAAD	2012 рік	К.е.н., доцент кафедри менеджменту Калачевська Л.І.
	«Підприємливе покоління – інноваційні форми активізації» (в якості партнерів)	Європейська Комісія	2012	д.ю.н., професор Запара С.І., декан юридичного факультету Сумського НАУ
	Стажування студентів юридичного факультету в рамках проекту за грантом «Ukraine – Europa»	Університет єврорегіонального господарства в Юзефові	2012	д.ю.н., професор Запара С.І., декан юридичного факультету Сумського НАУ
	Молодіжний обмін в м. Проніні (Польща) спільно із Комунальною установою Сумською загальноосвітньою школою I – III ступенів	Народний центр культури в Варшаві, Польща	17-27 серпня 2013 рік	д.ю.н., професор Запара С.І., декан юридичного факультету Сумського НАУ

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

	№ 6 (партнери) Проект між Національною службою посередництва і примирення України та Національною службою посередництва Швеції «Вирішення трудових спорів в Україні» (в якості експерта)	SIDA - Шведське агентство міжнародного розвитку	2012-2013	д.ю.н., професор Запара С.І., декан юридичного факультету Сумського НАУ
	Підтримка німецькомовних навчальних курсів	Німецька служба академічних обмінів DAAD	1 січня 2013 – 31 грудня 2014 року	К.е.н., доцент кафедри менеджменту Калачевська Л.І.
	Проект «Справедливе правосуддя» Апробація анкет оцінки роботи суддів громадськими організаціями	USAID	01.08.2015-01.06.2016 рр.	д.ю.н., професор Запара С.І., декан юридичного факультету Сумського НАУ
	Молодіжний обмін	Еразмус+	01.09.2016-01.09.2017 рр.	Студент юридичного факультету СНАУ Ємець Ярослав
	Проект «Підтримка та гармонізації болонської системи у вищій освіті в Сумському НАУ»	Czech Republic development cooperation Czech university of life sciences Prague	01.01.2016-01.10.2016 рр	К.е.н., доцент кафедри менеджменту Калачевська Л.І.

Якісний рівень освіти в СНАУ забезпечують як власні висококваліфіковані кадри, так і залученні іноземні фахівці. Так, за 2009-2016 роки Сумський НАУ відвідали 31 лектор з ВУЗів та організацій-партнерів з метою проведення лекційних та семінарських занять:

- волонтери Корпусу Миру – мовні курси для студентів СНАУ,
- Курська державна сільськогосподарська академія ім. І.І.Іванова – семінари та лекції для студентів СНАУ,
- Університет прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф (Німеччина) – регулярні семінари для студентів-магістрів спеціальності «Адміністративний менеджмент», семінари з фахової німецької мови для викладачів кафедри іноземних мов СНАУ,
- Аграрний університет, м.Пловдив (Болгарія), Варшавський університет природничих наук (Польща), Університет св.Іштвана, м.Гьодолле (Угорщина) – ряд семінарів для студентів та викладачів СНАУ в рамках проекту CASEE «Тиждень Європейських Студій» та проекту CASEE «Міжнародна літня школа «Євро інтеграція: теорія та практика»,

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

- Державний університет штату Колорадо (США) – семінар на тему функціонування системи вищої аграрної освіти в США,
- Чеський аграрний університет в Празі, Університет св. Іштвана в Гьодолле (Угорщина), Аграрна академія ім. Угона Колантая в Кракові (Польща) - семінар в рамках проекту Фонду Вишеградської четвірки «Економіка, соціальна політика та громадянство в Європейському Союзі – роль країн Вишеградської четвірки та перспективи для України»,
- Університет природних ресурсів та природничих наук в м. Відень (БОКУ) (Австрія) – круглий стіл,
- Галле-Віттенберзький університет імені Мартіна Лютера (Німеччина) – семінари для студентів СНАУ.
- Компанія «CRV» - семінар з лінійної оцінки типу молочної худоби в рамках реалізації українсько-нідерландської програми «Інфомолоко»,
- Компанія «TWSBIS», Польща – семінар-нарада «Перспективи комплексної переробки молочної сировини».

Співробітництво з партнерськими вишами у напрямку академічної мобільності студентів та професорів здійснюється вже протягом тривалого часу. Аспіранти та викладачі ВУЗів-партнерів також мають можливість проходження наукового стажування за напрямком своїх досліджень. Загалом, протягом 2009-2016 років близько 210 осіб з науково-педагогічного складу, а також докторантів, аспірантів та адміністративних співробітників університету перебували в науково-творчих і ділових зарубіжних відрядженнях. За цей же період біля 115 делегацій відвідали Сумський НАУ з робочими візитами в університеті, зустрілися з викладачами і студентами, приймали участь у заходах наукового та культурного характеру.

Слід відзначити, що в системі міжнародних зв'язків важливе місце займає організація виробничого стажування закордоном. Щодо практичного напрямку підготовки молодих фахівців, лише протягом 2012-2016 навчального року 610 студентів СНАУ пройшли виробниче стажування у сільськогосподарських підприємствах Данії, Голландії, Німеччини, Польщі, Австрії, Швейцарії, Швеції, Фінляндії, США та Австралії та прийняли участь у науково-практичних стажуваннях більше 40 науково-педагогічних працівників нашого університету.

В рамках профорієнтаційної роботи та з метою залучення потенційних студентів на сільськогосподарські спеціальності, на базі Сумського національного аграрного університету та за підтримки Міністерства аграрної політики і продовольства України, а також Сумської обласної державної адміністрації 24 лютого 2015 відбувся І зліт учасників клубу «Юних фермерів Сумщини». Мета створення клубу «Юних фермерів Сумщини» - надання дітям найсучасніших теоретичних та практичних знань у різних галузях сільського господарства. У вересні 2015 року вихованці Клубу Юних Фермерів відвідали з навчальним візитом Республіку Польщу.

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

В рамках ліцензії Міністерства освіти і науки України університет з 2009 року здійснює підготовку іноземних студентів. За 2010-2016 роки тенденція до зростання кількості іноземних студентів, що навчаються в університеті, а відповідно і кількості зарубіжних країн, для яких здійснюється підготовка фахівців. Станом на 01.11.2016 р. навчається 350 іноземних громадян з 18 країн: Азербайджан, Білорусія, Грузія, Зімбабве, Замбія, Ізраїль, Індія, Ірак, Кот Д'івуар, Ліван, Нігерія, Нідерланди, Свазіленд, Сирія, Туреччина, Туркменістан, Узбекистан, Російська Федерація. На юридичному факультеті навчається 15 іноземних студентів.

Інформація щодо динаміки розвитку обсягів набору іноземних громадян на навчання в Сумському НАУ за 2010-2015 роки наведена в таблиці 6.

Таблиця 6

Набір іноземних громадян на навчання в Сумському НАУ

Показники	Рік			
	2011	2013	2015	2016
Кількість іноземних громадян, які навчаються за профілем університету, чол.	46	189	279	350

В університеті активно функціонують Польсько-український центр, на відкритті якого був присутній Генеральний консул Генерального консульства Республіки Польща в Україні пан Ян Гранат (2006 р.) та Центр німецької мови та культури (2004 р.). Означені центри виступають ресурсною базою для проведення мовних курсів та ознайомчих заходів для студентства.

У Сумському НАУ успішно розвивається міжнародний магістерський курс «Адміністративний менеджмент» у рамках співпраці з університетом прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф (Німеччина), з яким ми маємо спільний проект Німецької служби академічного обміну ДААД «Підтримка німецькомовних навчальних курсів», де студенти отримують подвійні дипломи. У 2016 році за даним проектом 20 студентів СНАУ пройшли виробниче стажування у Німеччині, нині 7 студентів навчаються в університеті Вайєнштефан-Тріздорф. В СНАУ 30 студентів проходять навчання на спільному міжнародному магістерському курсі «Адміністративний менеджмент» німецькою та українською мовами.

По результатах роботи в даному проекті у 2015 році та на основі підготовленої і поданої заявки на отримання гранту у сфері освітньої діяльності, СНАУ отримав позитивне рішення з боку ДААД про фінансування проекту у 2016 році. За кошти проекту ДААД в університет було закуплено фахову німецькомовну та англійськомовну літературу для бібліотечного фонду СНАУ. Також вже традиційно було організовано ділову поїздку представників більшості факультетів СНАУ до Німеччини з метою ознайомлення з університетом Вайєнштефан, встановлення ділових контактів із провідними професорами та відвідання міжнародної виставки Агротехніка-2015.

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

У жовтні 2015 року під час участі у засіданні робочої групи міжнародного професійного об'єднання з аграрного менеджменту та розвитку сільських територій (м. Єреван, Єреванський державний аграрний університет) було підписано Генеральну угоду про Міжнародну акредитацію магістерського курсу Адміністративний менеджмент з міжнародною акредитаційною агенцією Acquin.

У 2015 році було відновлено кооперацію з університетом Хохенхайм (Німеччина). Як результат 05.08.2015 р. було підписано міжінституціональну угоду про спільну участь у проекті академічної мобільності Еразмус + та отримано відповідний грант.

В системі міжнародних зв'язків важливе місце займає організація виробничого та наукового стажування закордоном. Протягом 2015 року 489 студентів СНАУ пройшли виробниче стажування у сільськогосподарських підприємствах Данії, Голландії, Німеччини, Польщі, Австрії, Швейцарії, Швеції, Фінляндії, США та Австралії та прийняли участь у науково-практичних стажуваннях 17 науково-педагогічних працівників нашого університету. В тому числі викладачі СНАУ регулярно приймають участь у грантових програмах уряду США, які надають можливість підвищувати кваліфікацію та знайомитись із сучасною методикою викладання у провідних американських університетах.

У 2015-2016 рр. Сумський НАУ також став партнером проекту "Support in Harmonisation of Introduction of Bologna Principles at Ukrainian Agri-Universities, case study SNAU" (Підтримка гармонізації запровадження Болонських принципів в українських аграрних університетах, на прикладі Сумського НАУ), що впроваджується Чеським університетом природничих наук (м. Прага) за фінансової підтримки Чеської агенції розвитку. Проект розрахований носить дослідницько-прикладний характер. Його метою є підтримка демСВОатизації системи управління вузу через обмін ноу-хау в галузі якості освіти, а також підтримка міжнародного співробітництва між Чеським УПН та СНАУ.

У рамках проекту Сумський НАУ відвідала делегація від ЧУПН. Для викладачів СНАУ та адміністрації вузу було проведено інформаційні семінари щодо практичних засад забезпечення якості освіти в рамках Болонського процесу, а також щодо досвіду впровадження принципів Болонської системи в ЄС, зокрема в Чеському УПН. За результатами семінару учасники отримали сертифікати учасників.

Основні заходи в рамках проекту заплановані на 2016 рік. Вони охоплюють пряму педагогічну діяльність чеських вчителів в галузі економіки сільського господарства та технологій, обмін ноу-хау в галузі якості освітнього менеджменту і підтримку міжнародного співробітництва між Чеським УПН та СНАУ, та передбачають розробку концепції проекту студентської мобільності на 2016 рік.

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Висновок: експертна комісія вважає, що наукова та міжнародна діяльність юридичного факультету Сумського НАУ відповідають акредитаційним вимогам.

2.8. Якість підготовки і використання випускників

Навчальний процес базується на принципах науковості, гуманізму, демократичності, безперервності та ступеневості освіти. При цьому він орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвинутої особистості, здатної до постійного оновлення знань, професійної мобільності та прискореної адаптації в умовах проведення реформ у багатьох сферах державного регулювання.

Діяльність університету спрямована на задоволення освітніх потреб людини, суспільства, держави відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Положення про вищий навчальний заклад освіти», «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах».

Освітня діяльність в університеті має світський характер, захищена від втручання політичних партій та громадських і релігійних організацій, але побудована з урахуванням християнських цінностей.

Навчальний процес в університеті базується на системному підході та міжпредметному принципі навчання з метою виховання у студентів широти поглядів, нестандартності мислення, здатності вирішувати загальнонавчальні та соціально економічні проблеми в їх взаємозв'язку.

Виховний процес є невід'ємною складовою освітньої діяльності і передбачає виховання майбутніх фахівців у кращих традиціях національної та світової культури з урахуванням загальнолюдських пріоритетів, програми відродження і розбудови національної економіки, культури, науки, духовної єдності нації та народів України.

Одним з вирішальних напрямів реалізації стратегічних завдань вищого навчального закладу є створення принципово нового механізму взаємодії всіх учасників навчально-виховного процесу, який ґрунтується на дотриманні принципу єдності їх інтересів, педагогічних можливостей та потреб особистості.

Компоненти контролю є основними засобами організації та управління якістю навчання. Цьому значною мірою сприяє введення модульного навчання та рейтингової оцінки знань. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю визначається відповідною кафедрою. Крім того, відповідно до вимог кредитно-модульної системи навчання, яка запроваджена в університеті, після вивчення матеріалу кожного змістового модуля слідує

Голова експертної комісії _____ Р.М. Максакова

обов'язковий контроль його засвоєння. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому рівні або на окремих його завершених етапах. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену або заліку з конкретної навчальної дисципліни згідно із затвердженим «Положенням про екзамени та заліки в Сумському національному аграрному університеті».

З метою підготовки висококваліфікованих фахівців наукова та методична ради факультету працюють над проблемою якісного методичного забезпечення самостійної роботи студентів, аудиторних занять, поточного та підсумкового контролю, над впровадженням у навчальний процес інноваційних технологій та методів навчання, підвищенням кваліфікації педагогічних працівників. Керівництво навчально-методичною діяльністю факультету здійснює методична рада, робота якої спрямована на підвищення педагогічної культури і майстерності викладачів. До складу методичної ради входять досвідчені викладачі.

Студенти факультету постійно беруть участь у конкурсах наукових робіт та відмінників навчання та іменних стипендіатів.

Значна увага професорсько-викладацького колективу приділяється формуванню контингенту студентів магістратури. З цією метою на факультеті створена система залучення найбільш обдарованих випускників бакалаврату, які займалися протягом навчання в студентських науково-дослідних гуртках. Організатором цієї роботи є деканат та завідувачі кафедрою.

Викладацький колектив факультету докладає значних зусиль для подальшого розвитку молоді особистості, формуванню висококваліфікованих кадрів з вищою освітою, здатних працювати у правовій сфері та підвищувати свій професійний рівень впродовж життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати й зміцнювати суверенну, незалежну українську державу. З цією метою на юридичному факультеті:

1. Організовано навчальний процес відповідно до факторів, що визначають якість юридичної освіти. Факторами, що визначають якість юридичної освіти магістрів - якість освітньої мети; якість освітніх стандартів та еталонів; якість освітніх програм; якість кадрового потенціалу; якість знань і умінь студентів - комплексна підготовка їх до навчання у магістратурі; якість засобів освітнього процесу; якість системи контролю досягнень; якість науково-дослідної роботи; якість структури управління.

2. Суттєво поліпшується якість та ефективність самостійної роботи студентів. Для цього:

- зосереджується увага студентів на організаційно-методичному забезпеченні самостійної роботи, урізноманітненні її форм та видів;
- удосконалюється система управління якістю самостійної роботи, що передбачає планування, організацію, мотивацію та механізм контролю;

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

- здійснюється оптимізація графіку навчального процесу та розкладу занять, ефективно використовуються можливості наявної навчальної бази;
- розроблюються структурно-логічні схеми програми підготовки фахівців.

3. Посилюється студентська науково-дослідна робота, яка проводиться у студентських гуртках, безпосередньо на виробництві (на філіях кафедр) і під час технологічних практик. На факультеті працює лабораторія практичного права.

4. Продовжується методична робота викладацького колективу над впровадженням нових навчальних та інформаційних технологій, зокрема, кредитно-модульної системи навчання, комп'ютерного тестування, методів активізації засвоєння знань.

5. Вживаються заходи щодо реалізації державної стратегії навчання студентів, викладачів та працівників факультету з питань безпеки життя та діяльності людини, охорони праці, здоров'я, пожежної безпеки, охорони навколишнього середовища, суворо дотримуватися ст. 20 Закону України «Про охорону праці».

6. Зосереджено увагу адміністративно-управлінського персоналу та викладачів на посиленні виховної роботи. Кожна лекція, практичне чи семінарське заняття мають виховну спрямованість, сприяють засвоєнню загальнолюдських норм моралі, виховують почуття патріотизму, громадянської та національної гідності, спонукають студентів до активної протидії проявам аморальності, правопорушень, бездуховності, антигромадської діяльності.

7. Забезпечується відкритість та прозорість функціонування системи освіти, проводиться роз'яснювальна робота серед педагогічних працівників, студентів, батьків із залученням висококваліфікованих спеціалістів-виробничників переробних підприємств, стосовно питань інноваційних технологій.

8. Організовується робота з обдарованою і талановитою студентською молоддю. З цією метою:

- поглиблюється науково-дослідницька робота студентів;
- організовується поглиблене вивчення окремих навчальних дисциплін;
- запроваджується щорічне проведення тижня юридичного факультету.

9. Посилюється робота з професійно-практичної підготовки студентів, забезпечується підвищення професійної компетентності випускників юридичного факультету, налагоджуються творчі зв'язки з організаціями і підприємствами з метою проходження всіх видів практики, майбутнє працевлаштування та створення філій кафедр.

10. Юридичний факультет активно працює над проблемою працевлаштування випускників, надання їм першого робочого місця, зміцнює зв'язки зі службами працевлаштування, сільськогосподарськими підприємствами різної форми власності, державними установами.

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

11. Спрямовується робота професорсько-викладацького колективу на дотримання вимог Конституції України, Закону України «Про вищу освіту», Національної доктрини розвитку освіти України, державної програми «Освіта України XXI століття». У зв'язку з входженням України до єдиного Європейського освітнього простору робота педагогічного колективу направляє на реалізацію освітніх принципів Болонської конвенції. Загальна характеристика Сумського національного аграрного університету та характеристика викладацького складу наведена у відповідних таблицях.

Освітня концепція юридичного факультету полягає в поглибленні, розширенні й оновленні професійних знань, умінь і навичок фахівців юридичного спрямування, а також можливості отримати повну вищу освіту вказаної спеціальності на основі здобутого раніше освітнього ступеня та практичного досвіду, формування нової генерації керівників і спеціалістів підприємств, установ і організацій різних форм власності, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації.

Підготовка фахівців у галузі права, які працюють для утвердження у суспільстві верховенства права та розвитку правової свідомості й правової культури громадян. Підготовка висококваліфікованих фахівців для забезпечення потреб у юридичному обслуговуванні агропромислового сектору держави, зокрема сільськогосподарських підприємств усіх форм власності та організаційно-правових форм, сфери земельних відносин, забезпечення висококваліфікованими юридичними кадрами державних органів, громадських організацій, інших підприємств та організацій. Виховання професійного юриста, здатного вирішувати питання юридичного забезпечення різноманітних сфер суспільної діяльності.

Основними заходами в покращенні якості підготовки фахівців є:

- вдосконалення робочих навчальних планів;
- розробка комплексів науково-методичного забезпечення з кожної дисципліни (робочі програми, методичне забезпечення до вивчення дисципліни, використання практичних та семінарських занять, курсового проектування, використання можливостей баз практик, розробка курсів на платформі MOODLE тощо);
- використання матеріалів підвищення кваліфікації викладачів;
- обмін методичними розробками із сторонніми організаціями.

За наслідками екзаменаційних сесій можна відмітити досить високий рівень успішності студентів магістратури, але середній рівень має суттєві коливання серед комплексу дисциплін.

З метою контролю поточної успішності проводяться планові контрольні заходи у вигляді поточних атестацій в середині семестру, що сприяє підвищенню поточної успішності. Показники успішності за результатами виконання магістрами комплексних контрольних робіт (ККР) з дисциплін

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

професійної підготовки показують високий рівень знань магістрантів. (Таблиця 1)

Показники успішності магістрів за результатами останньої перед акредитацією екзаменаційної сесії показано в порівняльній таблиці 7.

Таблиця 7

Порівняльний аналіз результатів оцінки знань магістрів спеціальності 8.03040101 «Правознавство»

Назва дисциплін	Результати виконання ККР							
	Під час самоаналізу				Під час акредитаційної експертизи			
	Абсолютна успішність, %	Якість навчання, %	Середній бал	Середній бал за 100 бальною шкалою	Абсолютна успішність, %	Якість навчання, %	Середній бал	Середній бал за 100 бальною шкалою
Цикл соціально-гуманітарної підготовки								
Методика викладання юридичних дисциплін у вищих навчальних закладах	100	76	4,1	77	100	79	4,2	80
Педагогіка та психологія вищої школи	100	90	4,3	79	100	84	4,2	76
Цикл фундаментальної, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки								
Філософія науки і інноваційного розвитку	100	59	3,9	73	100	52	3,8	69
Цикл професійної та практичної підготовки								
Сучасні проблеми земельного права	100	82	4,3	80	100	76	4,1	79
Теоретичні проблеми цивільного та сімейного права	100	79	4,2	81	100	76	4,1	80
Адміністративна юрисдикція в аграрному секторі	100	90	4,3	83	100	83	4,2	80
Актуальні проблеми	100	70	4,0	79	100	66	4,0	75

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

цивільного процесуального права								
---------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Результати виконання комплексних контрольних робіт при самоаналізі та контролю експертної комісії свідчать про те, що якість знань та успішність навчання студентів відповідають встановленим вимогам та критеріям підготовки магістрів спеціальності 8.03040101 «Правознавство».

Зміст контрольних завдань відповідає стандартам вищої освіти підготовки магістрів спеціальності 8.03040101 «Правознавство», а результати їх виконання – чинним акредитаційним нормам. Результати підсумкового контролю відповідають нормативним показникам.

При вивченні окремих дисциплін кафедрами практикується залучення студентів до самостійного вивчення окремих тем за які студенти звітують індивідуальними контрольними роботами, що в кінцевому підсумку формує рівень індивідуальної успішності.

Програма базується на сучасних наукових знаннях у сфері права. Структура програми передбачає динамічне та інтерактивне навчання. Програма пропонує комплексний підхід до вирішення сучасних правових проблем на локальному, регіональному та національному рівнях. Дисципліни та модулі програми засновані на теоретичних знаннях, які тісно пов'язані з практичними навичками. Програма дозволяє студентам набути необхідних навичок в галузі правового регулювання агропромислового сектору держави.

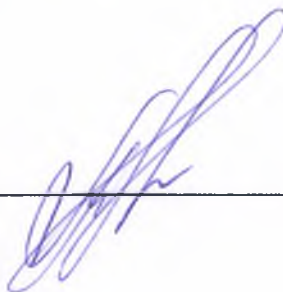
Про успішність якісних показників підготовки студентів юридичного факультету за спеціальністю, що акредитується свідчать результати виконання курсової роботи, де абсолютна успішність склала 100%, якісна - 83 % і з середнім балом 4,3.

Тематика курсових робіт затверджується на засіданні кафедри, вченій раді факультету. Підготовка курсових робіт відбувається з урахуванням змісту методичних рекомендацій щодо написання курсових робіт, затверджених методичною радою факультету в установленому порядку.

Про якість підготовки фахівців свідчить їх активна участь у науково-дослідній роботі кафедри, де виконуються наукові дослідження, госпдоговірні теми. Результатом проведеної роботи є грамоти та подяки наукових керівників та студентів.

Висновок: експертна комісія на місці перевірила результати залишкових знань з дисциплін соціально-гуманітарних, професійної і практичної підготовки та виявила їх відповідність на рівні встановлених нормативів. Розбіжність між оцінками експертів і викладачів університету під час самоаналізу відповідає державним вимогам до акредитації.

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

2.8 Перелік зауважень контролюючих органів та заходи з їх усунення

За період підготовки магістрів спеціальності 8.03040101 «Правознавство», що акредитується, перевірок та зауважень контролюючих органів щодо освітньої діяльності Сумського національного аграрного університету не було.

При проведенні акредитаційної експертизи зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство» у Сумському НАУ у загальних висновках експертна комісія вказала на необхідність:

- подальшого поповнення бібліотечного фонду новими вітчизняними виданнями українською мовою та зарубіжними виданнями;
- збільшення видання навчально-методичних посібників з фахових дисциплін для самостійної роботи студентів і подальшого розвитку електронної бази методичних матеріалів, створення власних електронних посібників;
- розширити тематику курсових робіт із залученням фахівців, які працюють на виробництві;

Ректоратом Сумського НАУ, деканатом факультету, випусковою кафедрою, яка забезпечує підготовку фахівців зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство» проводиться робота щодо усунення наведених недоліків.

1. Поповнено бібліотечний фонд навчальною літературою, яка була видана у 2015-2016 рр.

2. Створено електронну базу навчально-методичних комплексів з усіх дисциплін спеціальності.

3. В навчальних планах та програмах передбачена фахова підготовка (у т.ч. виробнича переддипломна та педагогічна практики), важливим напрямком яких є застосування відео-комп'ютерної техніки в навчальному процесі. З цією метою більшість дисциплін забезпечені електронним навчальним курсами, які створені на базі платформи дистанційного навчання Moodle 2.0.

4. При складанні тематики курсових робіт використовуються вихідні та статистичні дані підприємств і організацій різних форм власності.

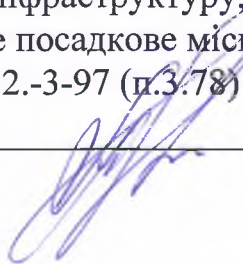
4. Поширено використання мережі Internet при викладанні фахових дисциплін. Використовуються прикладні програми, а саме: Windows 2000, Microsoft offis (Exel, Word, Access), Windows 98, Microsoft offis (Exel, Word, Access), Potoshop, Corel DRAW.

2.9. Підстави для акредитації

Під час попередньої експертної перевірки матеріалів акредитаційної справи було звернуто увагу на:

- таблицю про соціальну інфраструктуру, що подана в акредитаційній справі, кількість студентів на одне посадкове місце в їдальнях становить 11 осіб при нормативній вимозі ДБН В. 2.2.-3-97 (п.3.78) не більше 5 осіб;

Голова експертної комісії _____ Р.М. Максакова

- відсутній навчальний план за яким будуть навчатись студенти 2016 року набору;

- відсутню таблицю дотримання Технологічних вимог щодо матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти (Постанова КМУ № 1187 від 30.12.2015 р.).

Експертною комісією на місці встановлено, що у акредитаційній справі поданій для попередньої експертизи у МОН вказана кількість посадкових місць лише одного з чотирьох наявних залів їдальні СНАУ. Окрім цього харчового спеціалізованого структурного підрозділу СНАУ, на території університету розташовані вісім корпусів, в яких розміщені обладнані пункти громадського харчування, кожний з яких розрахований на 60 і більше посадкових місць. Подібні пункти харчування розміщені також у 4-х гуртожитках СНАУ. Всього на території СНАУ розміщено 1115 посадкових місць, де студенти університету фактично харчуються, що відповідає показнику 3.9 студентів на одне посадкове місце та вимогам ДБН В. 2.2.-3-97 (п.3.78). Також експертна комісія встановила, що навчальний план розрахований для набору магістрів 2016 року спеціальності 8.03040101 «Правознавство» є в наявності та відповідає державним вимогам. Експертна комісія зазначає, що таблиці дотримання Технологічних вимог щодо матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти (Постанова КМУ № 1187 від 30.12.2015 р.) були надані для перевірки та відповідають акредитаційним вимогам.

В цілому, наведені вище дані свідчать про те, що Сумський національний аграрний університет є одним з провідних закладів аграрної освіти, науки і культури в Україні, діяльність якого спрямована на задоволення освітніх потреб людини, суспільства, держави відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Положення про вищий навчальний заклад освіти», «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах». Освітня діяльність Сумського НАУ здійснюється на підставі документів, затверджених Міністерством освіти і науки України.

Університет має достатню матеріально-технічну базу, досвідчений науково-педагогічний колектив, який має високий науковий потенціал і педагогічний досвід, належне навчально-методичне забезпечення.

Всі вимоги до акредитації підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Магістр» зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство» виконуються повністю.

Характерною особливістю в університеті є те, що студенти проходять практичне навчання на установах, організаціях, підприємствах у т.ч. агропромислового комплексу і після закінчення більша частина випускників успішно працевлаштовуються.

Виховна робота в Сумському НАУ здійснюється у відповідності з Концепцією організації виховної роботи та комплексним планом університету. В університеті виконуються основні заходи, спрямовані на виховання у молоді

Голова експертної комісії _____ Р.М. Максакова

національно-патріотичних почуттів, громадської позиції, морально-правової свідомості, художньо-естетичної освіченості та екологічної культури.

Важливою складовою виховної роботи є розвиток спеціальних, професійних знань. В усіх академічних групах працюють наставники-викладачі випускової кафедри. Вони приймають активну участь в бесідах та інших заходах, присвячених попередженню правопорушень, проблемам алкоголізму, наркоманії, СНІД, вихованню активної громадської позиції.

В університеті функціонують органи студентського самоуправління, які беруть активну участь в організації роботи в гуртожитках, загально-університетських та міських заходах.

2.10. Загальні висновки та пропозиції

Узагальнення основних результатів роботи юридичного факультету Сумського національного аграрного університету та випускаючої кафедри правосуддя з підготовки фахівців освітнього ступеня «Магістр» зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство» дозволяє зробити такі висновки:

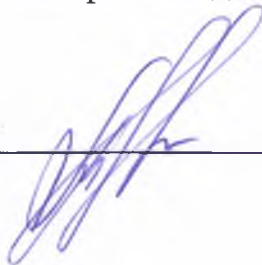
Кадрове забезпечення підготовки фахівців відповідає критеріям акредитації з усіх показників. Матеріально-технічна база, навчально-методичне та інформаційне забезпечення підготовки фахівців повною мірою відповідає вимогам і критеріям проведення акредитаційної експертизи.

Наявність висококваліфікованих науково-педагогічних працівників, які здатні забезпечувати підготовку студентів за освітнім ступенем «Магістр», достатня матеріально-технічна база (у т.ч. можливість проходження практик студентами в установах і підприємствах, які мають сучасні системи, а також стажування за кордоном), необхідне навчально-методичне забезпечення (у т.ч. наявність методичних вказівок з усіх дисциплін, які вивчаються), достатнє інформаційне забезпечення дають можливість провадження освітньої діяльності, пов'язаної з наданням вищої освіти на рівні кваліфікаційних вимог.

Під час перевірки були виявлені окремі недоліки щодо організації навчального процесу:

1. Ступінь відвідуваності бібліотеки СНАУ студентами – магістрами дорівнює приблизно 70 % від їх кількісного складу. Зазначений показник може свідчити про необхідність організації більш активного використання бібліотечного як електронного так і книжкового фонду.
2. Вбачається необхідним більш широке впровадження в освітній процес е-навчання магістрів, засобів дистанційного навчання студентів за допомогою програми Moodle.
3. Слід продовжувати роботу щодо створення умов для подальшої підготовки докторів філософії та докторів наук на юридичному факультеті СНАУ.

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Вважаємо необхідним зазначити, що усунення зазначених недоліків може позитивно вплинути на покращення якості навчального та наукового процесів юридичного факультету СНАУ. Проте зазначені недоліки не применшують загальних позитивних досягнень юридичного факультету СНАУ щодо здійснення підготовки магістрів права.

Виходячи з вищезазначеного, Сумський національний аграрний університет *має необхідні умови і забезпечує критерії акредитації* зі спеціальності 8.03040101 «Правознавство» освітнього ступеня «Магістр» з ліцензованим обсягом прийому 30 осіб денної форми навчання.

Голова експертної комісії

завідувач кафедри конституційного,
адміністративного та трудового права
Запорізького національного технічного
університету,
доктор юридичних наук, професор

Р.М. Максакова

Експерт

завідувач кафедри адміністративного та
фінансового права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України

В.І. Курило

«__» _____ 2016 р.

“З експертним висновком ознайомлений”
і один примірник отримав

Ректор Сумського НАУ

В. І. Ладика

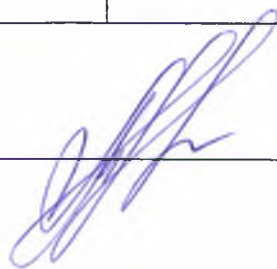
Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

**2.8. Порівняльна таблиця
відповідності стану забезпечення Сумського НАУ
ліцензійним умовам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти зі
спеціальності 8.03040101 «Правознавство»**

Назва показника (нормативу)	Значення показника за освітньо-кваліфікаційним рівнем (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
1	2	3	4
1. Загальні вимоги			
1.1 Концепція діяльності за заявленим напрямом (спеціальністю), погоджена з Радою міністрів АРК, обласною, Київською, Севастопольською міською державною адміністрацією	+	+	
1.2. Заявлений ліцензований обсяг (денна форма навчання/заочна форма навчання)		50/-	
2. Кадрове забезпечення підготовки фахівців заявленої спеціальності			
2.1. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин соціально-гуманітарного циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	95	100	+5
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+50
2.2. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фундаментального циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин) (за винятком військових навчальних дисциплін)	95	100	+5

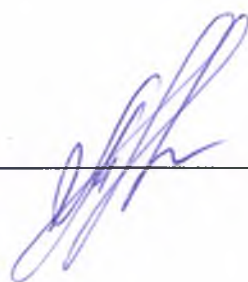
Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Назва показника (нормативу)	Значення показника за освітньо-кваліфікаційним рівнем (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
1	2	3	4
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+50
з них: докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	40	100 (1 доктор наук, професор на 30 осіб ліцензованого обсягу Вандишев В.М.	60
2.3. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фахових дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	95	100	+5
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи, з них:	50	100	+50

Голова експертної комісії

Р.М. Максакова

Назва показника (нормативу)	Значення показника за освітньо-кваліфікаційним рівнем (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
1	2	3	4
<p>докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)</p>	40	76.8 (5 докторів наук, професорів на 30 осіб ліцензованого обсягу Курило М.П. Ясинок М.М. Запара С.І. Кравцова Т.М. Арістова І.В.	+36.8
2.4. Частка педагогічних працівників вищої категорії, які викладають лекційні години дисциплін навчального плану спеціальності та працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи (% від кількості годин для кожного циклу дисциплін навчального плану)	—	—	—
2.5 Наявність кафедри (циклової комісії) з фундаментальної підготовки	+	+	
2.6 Наявність кафедри зі спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної науково-педагогічної спеціальності:	+	+	
доктор наук або професор	+	+	

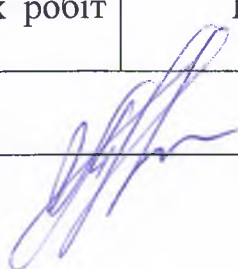
Голова експертної комісії

Р.М. Максакова

Назва показника (нормативу)	Значення показника за освітньо-кваліфікаційним рівнем (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
1	2	3	4
3. Матеріально-технічна база			
3.1 Забезпеченість лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідним для виконання навчальних програм (у % від потреби)	100	100	
3.2 Забезпеченість студентів гуртожитком (у % від потреби)	70	100	+30
3.3 Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів	12	12	
3.4 Наявність пунктів харчування	+	+	
3.5 Наявність спортивного залу	+	+	
3.6 Наявність стадіону або спортивного майданчика	+	+	
3.7 Наявність медичного пункту	+	+	
4. Навчально-методичне забезпечення			
4.1 Наявність освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	
4.2 Наявність освітньо-професійної програми підготовки фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	
4.3 Наявність навчального плану, затвердженого в установленому порядку	+	+	
4.4 Наявність навчально-методичного забезпечення для кожної навчальної дисципліни навчального плану (% від потреби):			
4.4.1 Навчальних і робочих навчальних програм дисциплін	100	100	
4.4.2 Планів семінарських, практичних занять, завдань для лабораторних робіт (% від потреби)	100	100	

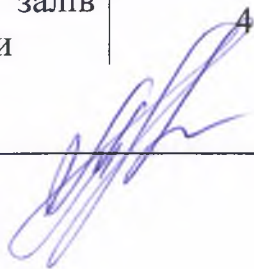
Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Назва показника (нормативу)	Значення показника за освітньо-кваліфікаційним рівнем (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
1	2	3	4
4.4.3 Методичних вказівок і тематик контрольних, курсових робіт (проектів)	100	100	
4.5 Наявність пакетів контрольних завдань для перевірки знань з дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної та фахової підготовки (% від потреби)	100	100	
4.6 Забезпеченість програмами всіх видів практик (% від потреби)	100	100	
4.7 Наявність методичних вказівок щодо виконання дипломних робіт (проектів), державних екзаменів	+	+	
4.8 Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів (у т.ч. з використанням інформаційних технологій), (% від потреби)	100	100	
4.9 Наявність критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів	+	+	
5. Інформаційне забезпечення			
5.1 Забезпеченість студентів підручниками, навчальними посібниками, що містяться у власній бібліотеці (% від потреби)	100	100	
5.2 Співвідношення посадкових місць у власних читальних залах до загальної чисельності студентів (% від потреби)	5	5	
5.3 Забезпеченість читальних залів фаховими періодичними виданнями	4	8	+4

Голова експертної комісії

Р.М. Максакова

Назва показника (нормативу)	Значення показника за освітньо-кваліфікаційним рівнем (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
1	2	3	4
5.4 Можливість доступу викладачів і студентів до Інтернет як джерела інформації:			
- наявність обладнаних лабораторій	+	+	
- наявність каналів доступу	+	+	

Голова експертної комісії

завідувач кафедри конституційного,
адміністративного та трудового права
Запорізького національного технічного університету,
доктор юридичних наук, професор

Експерт

завідувач кафедри адміністративного та
фінансового права Національного університету
біоресурсів і природокористування України
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України
«__» _____ 2016 р.

Р.М. Максакова

В.І. Курило

“З експертним висновком ознайомлений”
і один примірник отримав
Ректор Сумського НАУ

В. І. Ладика

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

**2.9. Порівняльна таблиця
дотримання нормативних вимог щодо якісних характеристик
підготовки фахівців зі спеціальності
8.03040101 «Правознавство»**

Назва показника (нормативу)	Значення показника за освітньо-кваліфікаційним рівнем (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
1	2	3	4
Якісні характеристики підготовки фахівців			
Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти			
1.1. Виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, годин, форми контролю, %	100	100	-
1.2. Підвищення кваліфікаційного рівня викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	-
1.3. Чисельність науково-педагогічних працівників, що обслуговують спеціальність і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	100	100	-
2. Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше			
2.1 Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки:			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
- якісно (на 5 і 4) виконані контрольні завдання, %	50	83	+33
2.2. Рівень фундаментальних знань студентів:			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
- якісно (на 5 і 4) виконані контрольні завдання, %	50	59	+19
2.3. Рівень фахової підготовки:			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Назва показника (нормативу)	Значення показника за освітньо-кваліфікаційним рівнем (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
1	2	3	4
- якісно (на 5 і 4) виконані контрольні завдання, %	50	80	+30
3. Організація наукової роботи:			
3.1. Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів	+	+	-
5. Участь студентів у науковій діяльності (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях; участь в наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	-

Голова експертної комісії

завідувач кафедри конституційного,
адміністративного та трудового права
Запорізького національного технічного
університету,
доктор юридичних наук, професор

Р.М. Максакова**Експерт**

завідувач кафедри адміністративного та
фінансового права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України

В.І. Курило

«__» _____ 2016 р.

“З експертним висновком ознайомлений”
і один примірник отримав

Ректор Сумського НАУ**В. І. Лади́ка**

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

**2.10. Порівняльна таблиця
дотримання акредитаційних умов у частині кадрового забезпечення у
сфері вищої освіти підготовки магістрів спеціальності 8.03040101**

«Правознавство»

(відповідно до наказу МОН №1377, постанов Кабінету Міністрів України від
20.06.2007 №839, від 13.12.2006 № 1719, від 27.08.2010 №787)

Найменування показника	Норматив	Фактично	Відхилення
1	2	3	4
Кадрове забезпечення підготовки фахівців заявленої спеціальності			
1. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин соціально-гуманітарного циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	95	100	+5
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+50
2. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фундаментального циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин) (за винятком військових навчальних дисциплін)	95	100	+5
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+50

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Найменування показника	Норматив	Фактично	Відхилення
1	2	3	4
з них: докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	40	100	60
3. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фахових дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	95	100	+5
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи, з них:	50	100	+50
докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	40	76.8	+36.8

Голова експертної комісії

Р.М. Максакова

Найменування показника	Норматив	Фактично	Відхилення
1	2	3	4
4. Частка педагогічних працівників вищої категорії, які викладають лекційні години дисциплін навчального плану спеціальності та працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи (% від кількості годин для кожного циклу дисциплін навчального плану)	—	—	—
5 Наявність кафедри (циклової комісії) з фундаментальної підготовки	+	+	+
6 Наявність кафедри зі спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної науково-педагогічної спеціальності:	+	+	+
доктор наук або професор	+	+	+

Голова експертної комісії

завідувач кафедри конституційного,
адміністративного та трудового права
Запорізького національного технічного
університету,
доктор юридичних наук, професор

Р.М. Максакова

Експерт

завідувач кафедри адміністративного та
фінансового права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України

В.І. Курило

«__» _____ 2016 р.

“З експертним висновком ознайомлений”
і один примірник отримав

Ректор Сумського НАУ

Голова експертної комісії

В. І. Ладика

Р.М. Максакова

2.11. Зведені відомості про дотримання акредитаційних умов у сфері вищої освіти підготовки магістрів спеціальності 8.03040101 «Правознавство» (відповідно до постанови КМУ від 30 грудня 2015 р. №1187)

Найменування показника	Норматив	Фактично	Відхилення
1	2	3	4
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ			
щодо матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності			
1. Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	34,7	+32,3
2. Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	50	+20
3. Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	+
2) пунктів харчування	+	+	+
3) актового чи концертного залу	+	+	+
4) спортивного залу	+	+	+
5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	+
6) медичного пункту	+	+	+
4. Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	70	100	+30
5. Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	+
Щодо навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності			
1. Наявність опису освітньої програми	+	+	+

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

Найменування показника	Норматив	Фактично	Відхилення
1	2	3	4
2. Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	+
1. Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	+
2. Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	+
3. Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	+
4. Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	+
5. Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	+
Щодо інформаційного забезпечення освітньої діяльності			
1. Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як п'ять найменувань	14	+31
2. Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	+
3. Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/видавнича/атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)	+	+	+

Голова експертної комісії

Р.М. Максакова

Найменування показника	Норматив	Фактично	Відхилення
1	2	3	4
4. Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	60	100	+40

Голова експертної комісії

завідувач кафедри конституційного,
адміністративного та трудового права
Запорізького національного технічного
університету,
доктор юридичних наук, професор

Р.М. Максакова

Експерт

завідувач кафедри адміністративного та
фінансового права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України

В.І. Курило

« » _____ 2016 р.

“З експертним висновком ознайомлений”
і один примірник отримав

Ректор Сумського НАУ

В. І. Ладика

Голова експертної комісії _____

Р.М. Максакова

